

Preventivní výchovné programy zaměřené na drogovou prevenci a prevenci kriminality mládeže na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti

Michaela Snopková

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Michaela Snopková**
Osobní číslo: **L18278**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Preventivní výchovné programy zaměřené na drogovou prevenci a prevenci kriminality na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti**

Zásady pro vypracování

1. Na základě dostupných zdrojů zpracujte teoretické poznatky a formulujte teoretická východiska k danému tématu.
2. Analyzujte druhy drogové prevence a prevence kriminality mládeže.
3. Vyhodnoťte aktuální stav prevence v rámci druhého stupně základních škol v Uherském Hradišti.
4. Na základě vyhodnocených výsledků navrhnete případné změny a návrhy ke zefektivnění drogové prevence a prevence kriminality na základních školách v Uherském Hradišti.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KALINA, Kamil a kol. Klinická adiktologie. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2015. 696 stran. Psyché. ISBN 978-80-247-4331-8.
2. MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
3. SVATOŠ, Roman. Prevence kriminality. Druhé aktualizované vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016. 132 stran. Studia. ISBN 978-80-7556-009-4.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivan Princ**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 14.5.2021

Jméno a příjmení studenta: Michaela Snopková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce s názvem Preventivní výchovné programy zaměřené na drogovou prevenci a prevenci kriminality mládeže na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti, je rozdělena do teoretické a praktické části. Teoretická část je věnována drogové problematice, problematice kriminality mládeže, jejich prevenci, a prevenci rizikového chování na základních školách. Praktická část popisuje město Uherské Hradiště, organizace ve městě, které se podílejí na prevenci rizikového chování, základní školy s druhým stupněm, které město zřizuje a preventivní programy aplikované na těchto školách.

Klíčová slova: drogy, drogová prevence, prevence kriminality, kriminalita mládeže, základní škola, Uherské Hradiště, prevence rizikového chování

ABSTRACT

Bachelor thesis entitled Preventive and educational programs focused on drug prevention and prevention of youth crime at middle schools in Uherské Hradiště is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part is devoted to drug issues, youth crime and their prevention, and prevention of risky behaviour in middle schools. The practical part describes the town Uherske Hradiste, its organizations that are involved in the prevention of risky behavior, middle schools with the second degree, which the city establishes and their preventive programs.

Keywords: drugs, drug prevention, crime prevention, youth crime, middle school, Uherske Hradiste, risky behavior prevention

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, Ing. Ivanu Princovi, za konzultace, trpělivost a cenné rady, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce poskytl.

Dále děkuji všem žákům základních škol, kteří si našli čas k vyplnění dotazníků a osobám, které mi pomohly dostat dotazníky k cílové skupině.

Velké poděkování patří také celé mé rodině, která mi vytvořila prostor pro studium a po celou dobu mi byla nepostradatelnou oporou.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 BEZPEČNOST STÁTU.....	12
1.1 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA.....	12
1.2 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM.....	12
1.3 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE	13
2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A BEZPEČNOSTNÍ HROZBY	14
3 DROGY	16
3.1 DROGOVÁ SITUACE V ČR A EVROPĚ	17
3.2 DĚLENÍ DROG	18
4 KRIMINALITA MLÁDEŽE	26
4.1 KRIMINALITA MLÁDEŽE V ČR A EVROPĚ	27
4.2 DĚLENÍ KRIMINALITY	28
5 PREVENCE	29
5.1 DROGOVÁ PREVENCE	29
5.1.1 Dělení drogové prevence.....	29
5.1.2 Politika v oblasti protidrogové prevence.....	30
5.2 PREVENCE KRIMINALITY	31
5.2.1 Dělení prevence kriminality	31
5.2.2 Politika v oblasti prevence kriminality	32
5.3 PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH.....	33
5.3.1 Legislativa	34
5.3.2 Rizikové chování.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
6 MĚSTO UHERSKÉ HRADIŠTĚ	37
6.1 SOCIÁLNĚ-DEMOGRAFICKÁ STRUKTURA MĚSTA.....	37
6.2 KRIMINALITA A PREVENCE KRIMINALITY V UHERSKÉM HRADIŠTI.....	38
6.3 DROGY A DROGOVÁ PREVENCE V UHERSKÉM HRADIŠTI.....	40
7 ZÁKLADNÍ ŠKOLY VE MĚSTĚ UHERSKÉ HRADIŠTĚ	42
7.1 PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY	44
7.2 METODIK PREVENCE	44
7.3 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ PROGRAMY	45
7.3.1 Programy nespecifické primární prevence.....	46
7.3.2 Programy specifické primární prevence.....	47
7.4 ZÁSADY EFEKTIVITY PREVENCE	48

8	SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE V OBLASTI PREVENCE	49
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	55
9.1	ANALÝZA DAT Z VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	56
9.2	SHRnutí ZJIŠTĚNÝCH INFORMACÍ.....	69
9.3	NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE.....	71
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	74
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	80
	SEZNAM GRAFŮ	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ	82
	SEZNAM TABULEK.....	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Kriminalita mládeže je sociálně patologický jev, který se vyskytuje v každé společnosti a může být ovlivněn řadou faktorů. Kriminální činy vyžadují účelné intervence, ale prioritou společnosti je kriminalitě předcházet, k čemuž slouží preventivní opatření a preventivní programy.

Úzkou souvislost s kriminalitou mají drogy. Obecně je primárním problémem dostupnost drog jak cenová, tak plošná. Ať už se jedná o drogy legální, nebo nelegální, jejich požívání je příčinou vzniku drogové závislosti. Závislost řadí drogu na první místo v žebříčku priorit, zastírá úsudek a odstraňuje zábrany, což často vede ke kriminalitě s vidinou beztrestnosti.

Při boji proti drogové kriminalitě je protidrogová politika státu zásadní k efektivnímu realizování preventivních opatření tak i jednotný postoj společnosti. Kriminalita mezi lidmi navozuje pocit nebezpečí a nedůvěry vůči systému, což negativním způsobem ohrožuje nejen jedince, ale i vývoj celé společnosti. Za prostředky sociální prevence s nejvyšším významem je považována výchova dětí v rodinách a ve školách.

Hlavním cílem práce je na základě analýzy dat z výsledků dotazníkového šetření navrhnout případné změny vedoucí ke zefektivnění drogové prevence a prevence kriminality u žáků druhých stupňů základních škol v Uherském Hradišti.

Ke splnění vytyčeného cíle byly stanoveny tyto dílčí cíle:

- zpracovat teoretická východiska z dané problematiky,
- analyzovat druhy drogové prevence a prevence kriminality,
- zpracovat dotazníkové šetření aktuálního stavu prevence v oblasti drogové prevence a prevence kriminality na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti a analyzovat data z výsledků tohoto šetření.

Ke splnění výše uvedených cílů byly použity metody:

- analýza,
- logická indukce,
- dedukce,
- syntéza a
- dotazování formou elektronického dotazníku.

Omezení práce

Praktická část bakalářské práce je omezena na druhý stupeň základních škol v rámci ORP Uherské Hradiště. Tato skupina žáků základních škol byla vybrána z důvodu, že žáci se nachází ve věku, kdy dochází k prvním zkušenostem s drogami a zároveň jsou jejich znalosti, schopnosti a chápání na dostatečné úrovni pro samostatné vyplnění dotazníkového šetření, pochopení dotazované problematiky a vyjádření vlastních zkušeností.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOST STÁTU

Bezpečností je nazýván stav, kdy je systém schopen odolávat vnějším a vnitřním hrozbám charakteru předpokládaného i nenadálého. Cílem bezpečnosti je zachování struktury systému, stability, spolehlivosti a chování v souladu s daným záměrem. Obsah pojmu bezpečnosti pro podmínky státu je ustanoven v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

1.1 Bezpečnostní politika

Bezpečnostní politikou rozumíme společenskou činnost, jejíž základ tvoří souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků. Bezpečnostní politika státu stojí na pěti pilířích:

- zahraniční politice v oblasti bezpečnosti státu,
- obranné politice,
- politice v oblasti vnitřní bezpečnosti,
- hospodářské politice v oblasti bezpečnosti státu,
- politice veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Základním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky (dále v textu ČR) je Bezpečnostní strategie ČR, kterou zpracovává Vláda ČR spolu s Parlamentem ČR, Kanceláří prezidenta republiky (Bezpečnostní strategie ČR, 2015).

1.2 Bezpečnostní systém

K zajištění celkové bezpečnosti (bezpečnost obyvatel, obrana svrchovanosti, územní celistvost republiky, zachování právních náležitostí demokratického státu) je vytvořen komplexní bezpečnostní systém, který adaptabilně reaguje na aktuální bezpečnostní situaci v ČR i ve světě.

Podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů zajišťují bezpečnost státu:

- ozbrojené síly (zajištění obrany státu v případě napadení),
- ozbrojené bezpečnostní sbory (zabezpečují veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost),
- záchranné sbory (ochrana života a zdraví obyvatel, jejich majetku před požáry a v případě mimořádných událostí), a
- havarijní služby (zajištění pomoci při mimořádných událostech).

Dále se na bezpečnosti státu podílejí i státní orgány, orgány územních samospráv a fyzické a právnické osoby. Odpovědným orgánem za fungování Bezpečnostního systému ČR je vláda. Pro zvýšení odolnosti vůči hrozbám je zásadní i spolupráce občanů státu, orgánů veřejné zprávy a FaPO (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2021; Bezpečnostní strategie ČR, 2015). Významné postavení ve věci získávání, shromažďování a vyhodnocování informací vedoucích k eliminaci hrozeb a rizik pro ČR mají zpravodajské služby (Bezpečnostní informační služba, 2021).

1.3 Bezpečnostní strategie

Bezpečnostní strategie ČR je základním koncepčním dokumentem bezpečnostní politiky. Je zpracována vládou ČR ve spolupráci s kanceláří prezidenta republiky, parlamentem ČR a bezpečnostní komunitou ČR zahrnující zástupce státní i nestátní sféry. Úkolem bezpečnostní strategie ČR je upřesnění bezpečnostních zájmů ČR a stanovení místa a úlohy správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních, záchranných aj. služeb ČR při naplňování její bezpečnostní politiky. Vychází z bezpečnostních hrozeb a z nich plynoucích rizik. Bezpečnostní strategie ČR také předepisuje vojenskopolitické ambice ČR. Aktuální verze bezpečnostní strategie je z roku 2015.

Bezpečnostní strategie ČR je členěna do těchto čtyř oddílů:

- Východiska bezpečnostní politiky ČR,
- Bezpečnostní zájmy ČR,
- Bezpečnostní prostředí,
- Prosazování strategie bezpečnostních zájmů ČR (Bezpečnostní strategie ČR, 2015).

2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A BEZPEČNOSTNÍ HROZBY

Zákon č. 239/2000 Sb. definuje **mimořádnou událost** (dále v textu MU), jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (Zákon č. 239/2000 Sb.).

Mimořádné události můžeme rozdělit dle několika kritérií. V základu rozlišujeme:

- *naturogenní MU* – přírodního charakteru, a
- *antropogenní MU* – zapříčiněné činností člověka.

Naturogenní MU dělíme dále na:

- abiotické mimořádné události – způsobené neživou přírodou, v našich klimatických podmínkách se jedná především o krupobití, povodně a záplavy, a dlouhodobé sucho,
- a biotické mimořádné události – způsobené živou přírodou, například epifylie (rozsáhlá nákaza rostlin), epizootie (rozsáhlá nákaza zvířat), nebo epidemie.

Antropogenní MU rozdělujeme na:

- technogenní mimořádné události – jedná se o provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou, např. radiační havárie, ropné havárie, ekologické havárie, technické a technologické havárie, dopravní havárie, nebo důlní neštěstí,
- sociogenní mimořádné události interní – jde zejména o vnitrostátní záležitosti charakteru společenského, sociálního a ekonomického, např. narušení dodávek ropy, energií, potravin, vody, hrozba terorismu, hroucení ekonomiky, rozvoj nesnášenlivosti mezi obyvatelstvem (rasového, náboženského, nebo národnostního původu) nebo ohrožení extremistickými politickými skupinami s hrozbou narušení demokratických základů státu,
- sociogenní mimořádné události externí – vojenské krizové situace, např. vnější vojenské napadení státu nebo spojeneckého státu, politický a hospodářský nátlak, nebo přenos hospodářských krizí z důvodu propojenosti ekonomik, a
- agrogenní mimořádné události – týkající se zemědělství a půdy, např. půdní eroze, degradace kvality půdy, vysychání a znečišťování vodních zdrojů, nevhodné používání agrochemikálií a hnojících prostředků (Oficiální web města Vlašimi, 2021).

Hrozba – je to jakýkoliv jev nebo subjekt, který svojí činností může poškodit konkrétní chráněnou hodnotu, zájmy a hodnoty chráněné státem. Pravděpodobnost hrozby je závislá na rozsahu možné škody a času, za který může k této hrozbě dojít. Výraz hrozba je významem chápán stejně jako pojem nebezpečí, využívá se v závažných případech nebezpečí (Antušák, 2009; Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015).

Riziko – je to možnost, že existuje jistá pravděpodobnost vzniku události, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko závisí na dané hrozbě. Určování míry rizika (pravděpodobnosti škodlivých následků, které daná hrozba nese) se věnuje **Analýza rizik** (Antušák, 2009).

Vnější hrozby – „*Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí*“, (Ministerstvo vnitra ČR, 2016).

Vnitřní hrozby – „*Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten. Hrozby mohou být vojenské nebo ekonomické povahy, mohou mít charakter migrační vlny apod. Je to také souhrn mezinárodněpolitických, ekonomických a vojenských vztahů státu s okolními státy a koalicemi, jejichž prostřednictvím prosazuje své státní zájmy*“ (Ministerstvo vnitra ČR, 2016).

Hlavními bezpečnostními hrozbami pro ČR jsou:

- terorismus a extrémismus,
- organizovaný zločin,
- kybernetické hrozby,
- bezpečnost civilního letectví a
- korupce (Bezpečnostní hrozby, 2021).

3 DROGY

V odborné literatuře je k nalezení řada definic, které vysvětlují pojem droga. Drogou může být léčivo nebo látka, tedy výrobek farmaceutického průmyslu, určený k léčení, v tomto smyslu žádoucí pro společnost. Pokud jde ale o látku psychotropní, která v případě podávání pravidelně či kontinuálně vyvolává v uživateli psychické nebo fyzické závislosti, pak mluvíme o droze v negativním smyslu.

Lidé sahají po drogách z různých důvodů, často je k tomu přivádí jejich okolí. Může se jednat o tzv. „rekreační užívání drog“, kdy užití drogy souvisí s kulturou a společenským životem. Jindy dochází k uchýlování se k drogám z důvodu problémů v osobním, pracovním, nebo sociálním životě, kdy má droga přinést únik z reality. V dalších případech jde o módu, zvědavost, nebo znuďenost.

Společné vlastnosti drog:

- mění uživatelovu náladu,
- mění stav vědomí,
- mohou způsobit paniku, úzkost nebo paranoiu,
- přináší útlum, nebo naopak povzbuzení,
- jejich účinek na organismus je nepředvídatelný,
- můžou vyvolat návyk až závislost,
- můžou působit halucinogenně,
- od určitého množství mohou být pro člověka jedovaté (Trávníčková a Zeman, 2010; DRUGS.ie, 2021).

Závislost je stav, kdy závislá osoba touží po věci, látce nebo osobě natolik, že má neovladatelné nutkání objekt zájmu získat a pokud se to nedaří, dostává se do stavů silné psychické, nebo fyzické nepohody. Závislost může vzniknout na čemkoliv, na nakupování, práci, sportu, sexu, nebo např. na hazardních hrách.

Drogová závislost je užívání látek přírodního nebo syntetického původu, které spojuje vysoké riziko vzniku závislosti. Drogovou závislost řadíme mezi nemoci centrální nervové soustavy. Bezesporu se jedná o závislost nežádoucí, která neničí jenom tělesné a duševní zdraví, ale zásadně ovlivňuje sociální postavení a nejbližší okolí závislého.

Vlivem změn, které drogy způsobí v organismu a s našim vnímáním dochází ke změně chování, vizáže, nebo schopností závislého, což nese důsledky v podobě:

- ztráty zaměstnání,
- odcizení rodiny,
- ztráty partnera,
- ztráty přátel,
- ztráty zázemí,
- ztráty finanční stability,
- přiklánění se ke kriminalitě,
- prostituce. (Substituční léčba, 2021)

3.1 Drogová situace v ČR a Evropě

Evropská unie vydává každoročně Evropskou zprávu o drogách, která je zaměřena na analyzování drogové problematiky v rámci států EU. Dle nejnovější Evropské zprávy o drogách z roku 2020 se v rámci EU znepokojivě zvýšilo množství zachyceného heroínu, kokainu a konopných produktů s vysokým obsahem THC (tetrahydrocannabinolu). Problémem je také vysoké množství nových psychoaktivních látek, u kterých zatím nejsou odhaleny výrobní lokality ani přesné složení.

Evropská zpráva o drogách z roku 2019 uvádí, že v ČR má každý třetí obyvatel ve svém životě zkušenost s užitím nelegální drogy (ve věkové skupině 15–64 let). Nejčastěji jde o cannabinoidy, extázi, halucinogenní houby, pervitin, LSD a kokain. Z této studie dále vyplývá, že nejčastějšími uživateli drog jsou muži, a to ve věkové skupině 15-34 let. V ČR je nevyšší výskyt uživatelů drog zaznamenán v Praze a v Ústeckém kraji.

Politika v oblasti drogové problematiky je zaměřena k posílení prevence a informovanosti o možných negativních důsledcích užívání návykových látek, k rozšíření a zkvalitnění adiktologických služeb a regulování nelegálního trhu s návykovými látkami. K tomuto účelu je vypracována Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027. Tento dokument není zaměřen pouze na drogovou problematiku, ale na závislosti obecně. Spadá sem tedy i hazardní hraní, nebo nadužívání moderních technologií (Drogy-info.cz, 2015; European drug report 2020, 2020).

V globálním měřítku pak spojila síly Světová zdravotnická organizace (World health organization, dále v textu WHO) spolu s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (United Nations Office on Drugs and Crime, dále v textu UNODC) k vytvoření Mezinárodních standardů pro prevenci užívání drog, které by měly sjednotit a systematizovat přístup k drogové prevenci s důrazem na zdraví. Z těchto standardů následně vycházejí strategie vytvářené na národní úrovni (International Standards on Drug Use Prevention, 2018).

3.2 Dělení drog

Dělení podle původu na:

- rostlinné – např. marihuana,
- syntetické – uměle vyráběné z chemikálií, a
- polysyntetické – většina drog je směsí látek rostlinného původu a syntetické výroby v různých poměrech.

Dělení drog podle dostupnosti:

- legální – společensky tolerované látky, které mohou mít vlastnosti drog, ale historicky se stali součástí naší kultury a společnosti, např. tabákové výrobky, alkohol, kofein (káva nebo čaj), legálními drogami jsou také barvy a ředidla a léky, běžně dostupné v drogériích a lékárnách, a
- nelegální – drogy, jejichž užívání, výroba, manipulace a přeprava, je v rozporu se zákonem, přesný výčet najdeme v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek.

Dělení drog podle účinku na lidský organismus na:

- povzbuzující (stimulující) – např. pervitin, kokain, crack, amfetamin,
- tlumící (sedativní) – např. opium, heroin, kodein, diazepam, toluen, alkohol, a
- halucinogenní – lysohlávky, marihuana, hašiš, extáze.

Dělení drog podle tvrdosti na:

- tvrdé drogy – jejich požívání má velmi rychlý a devastační účinek na organismus, např. heroin, pervitin, nebo kokain, a

- měkké drogy – společensky více tolerované látky, ale přesto nemusí být jejich užívání zákonné, označení je odvozeno od relativně nižších devastáčnických účinků na organismus, např. marihuana nebo tabákové výrobky (Návykové látky, 2021; DRUGS.ie, 2021; Řekni NE drogám, řekni ANO životu, 2019).

Dělení drog podle podobnosti vlastností:

- alkohol,
- cannabinoidy (konopné látky),
- halucinogeny,
- nikotin,
- opiáty,
- psychofarmaka,
- stimulační drogy, a
- těkavé látky.

Alkohol

Alkohol je společensky tolerovanou látkou a od věkové hranice 18 let je běžně dostupný. V naší zemi je úzce spjat s kulturou a společenským životem, což je podpůrné k jeho požívání. Je vnímán jako méně nebezpečná látka, přestože právě tolerance společnosti vůči alkoholu a jeho dostupnost výrazně ovlivňuje jeho nebezpečnost. Alkohol byl od nepaměti využíván nejen jako nápoj pro pobavení, ale také k léčení a při náboženských obřadech. Z historie také víme, že ani prohibice neohrozila postavení alkoholu ve společnosti.

Alkohol, známý také pod názvy ethanol nebo etylalkohol patří do chemické skupiny Alkoholů a vzniká kvašením cukrů. Mluvíme-li o konzumaci alkoholu, tak nejde o 100% alkohol (líh), ale obvykle o nápoj, ve kterém je alkohol obsažen.

Alkohol je považován za utlumující drogu, ovlivňuje rychlost reakcí, koordinaci pohybu, úsudek, schopnost rozhodování, při vysoké konzumaci tlumí mozková centra řídící krevní oběh a dýchání. Alkohol odstraňuje zábrany, může vyvolat dramatické emocionální projevy, nebo agresivitu.

Chronická konzumace alkoholu vede ke vzniku závislosti v rovině psychické i fyzické. Uvádí se, že čím mladší člověk je, tím snadněji vznikne závislost na alkoholu. Při dlouhodobém užívání alkoholu dochází do pár hodin od poslední konzumace k abstinenčním příznakům, jako jsou poruchy vědomí, halucinace, křeče, neklid a agresivita.

Nadměrná konzumace alkoholu poškozují trávicí trakt, především játra, která ztrácí schopnost regenerace, ovlivňuje tvorbu hormonu v těle a způsobuje impotenci. Postihuje také srdeční oběh a může způsobit neurologické postižení a psychická onemocnění (*Drogy: otázky a odpovědi*, 2007).

Cannabinoidy

Cannabinoidy nebo také konopné drogy jsou látky přírodního původu, svoji oblíbenost si zasloužily obsahem psychotropních látek. Z konopí se využívají listy, pryskyřice a také stonky. Kromě využití k přípravě drog jsou využívány také v průmyslu. Konopí pochází z Himalájí, ale aktuálně je pěstováno po celém světě i v ČR. Obvykle je užíváno kouřením, kdy je přimícháno do tabáku, ale je možné jej také přidávat do pokrmů a přijmout jej ve stravě. Nejznámějšími látkami této skupiny jsou marihuana (směs sušených listů, květů, semen a stonků), hašiš (pryskyřice, vysoké procento účinné látky) a hašišový olej (získávaný jako destilát z marihuanových listů).

Konopí se vstřebává pomalu, první účinky se udávají od půl hodiny po požití a vrcholí mezi jednou a pátou hodinou od požití. Běžně dochází k navození pocitů radosti, štěstí a uvolnění až euforie. Typická je žízňivost a zvýšení chutě k jídlu. Příznaky intoxikace jsou úzkost, ztráta kontaktu s realitou, obsedantní myšlenky, nebo poruchy chování (agresivita). Dlouhodobé užívání vede k poruchám krátkodobé paměti. Kouření marihuany je podobně rizikové jako u klasických cigaret, ale obsah přijímaných škodlivin je až pětinasobně vyšší.

Konopí se zdá být relativně bezpečnou drogou, proto snadno vznikne návyk. Závislost je stejně jako u alkoholu úzce spjata s životním stylem uživatele a je spíše psychického rázu (*Drogy: otázky a odpovědi*, 2007; DRUGS.ie, 2021).

Halucinogeny

Halucinogeny jsou látky, které působí uživateli poruchy vnímání až halucinace. Jejich původ je přírodní i syntetický. Účinky halucinogenů závisí na aktuálním duševním rozpoložení uživatele.

Požitím halucinogenních látek se uživatel vystavuje riziku trvalého duševního poškození. Látky této skupiny jsou obvyklé jako zpestření běžné reality, např. v tanečních klubech.

Nejznámějšími a v ČR nejdostupnějšími zástupci této skupiny drog jsou:

- lysohlávky – psilocybin a psilocyn, velmi silné halucinogeny, dají se konzumovat syrové, nebo tepelně upravené, často uvařené v čaji,
- tetrahydrocannabinol (THC) – obsaženo v konopí,
- atropin, skopolamin – obsaženo v durmanu,
- LSD – obvykle se podává formou tablet, např. na kouscích lepenky s obrázky nebo logem.

Halucinogeny běžně nevyvolávají fyzickou ani psychickou závislost, protože se většinou nejedná o hlavní drogu (kterou by uživatel bral pravidelně), ale právě o zpestření. Pokud uživatel zažije po požití látky této skupiny nepříjemnou zkušenost, je pravděpodobné, že i další zkušenost s touto drogou bude špatná (Drogy: otázky a odpovědi, 2007; DRUGS.ie, 2021).

Nikotin

Nikotin je psychotropní látka obsažená v tabáku. Jedná se o bezbarvou látku přírodního původu, která patří do chemické skupiny alkaloidů a je silně toxická. Nikotin se do těla dostává kouřením tabáku. Šňupání a žvýkání tabáku nemá takovou oblibu. Smrtná dávka nikotinu se pohybuje okolo 80 mg.

Stejně jako alkohol, tak i tabák má bohatou historii a je společensky tolerovanou drogou. Kouření tabáku lze doložit již u civilizace Mayů (asi 500 let p. n. l.). Do Evropy se dostal tabák až v 16. století a jeho kouření se stalo společenským rituálem. V druhé polovině 19. století se začali vyrábět cigarety a v oblíbě byly také doutníky. Žvýkání a šňupání tabáku začalo být vnímáno, jako zlovyk. Rizikovost přijímání nikotinu byla poprvé popsána až v polovině 20. let minulého století.

Cigaretový kouř, který je inhalován při kouření je složen z tuhých částic (nikotin, benzen a dehet) a plynné fáze (oxid uhelnatý, čpavek a formaldehyd). Kouř obsahuje velké množství chemických sloučenin, které se dostávají do těla kuřáka a prokazatelně mohou způsobovat rakovinu. Nikotin v organismu způsobuje například zvýšenou aktivitu trávicího traktu, zvýšení produkce slin, zvýšení krevního tlaku, zvýšené pocení, stahování cév, nebo zvýšení obsahu mastných kyselin v krvi.

V jedné cigaretě je obsaženo 1-4 mg nikotinu, jehož obsah se mnohonásobně sníží zapálením cigarety, do těla se následně dostává formou kapiček dehtu. Nikotin kuřáka nejprve nabudí, posléze zklidní a mírně utlumí.

Pokud organismus není zvyklý na kouření a příjem nikotinu, může snadno dojít k intoxikaci, která se projevuje studeným pocením, bolestí hlavy, nevolností a zvracením. Vysoká dávka nikotinu může způsobit obrnu dýchacího centra, čímž dojde ke smrti udušením. Pravidelní kuřáci snášejí vyšší dávky nikotinu, aniž by došlo k otravě.

Nikotin vyvolává rychle závislost, která je zprvu psychosociální a následně i fyzická. Odvykací stav vyvolává nervozitu, napětí a neklid. K odvykacímu procesu existuje na trhu řada výrobků, jako jsou náplasti nebo pastilky s obsahem nikotinu, které mají pomoci s odstraněním fyzické závislosti. (Drogy: otázky a odpovědi, 2007; Historie kouření cigaret a tabáku, 2021)

Opiáty

Opiáty jsou skupinou látek, které jsou založeny na struktuře blízké morfinu. Morfin je hlavním alkaloidem opia. Opium se získává ze šťávy z nezralých makovic, který je v ČR běžně pěstovanou plodinou. Opiáty se běžně využívají v lékařství, protože dokážou silně tlumit bolest.

Nejvýznamnější zástupci této skupiny drog jsou:

- heroin – hnědý prášek s omamnou vůní, který se inhaluje, kouří, šňupá, polyká, nebo aplikuje injekčně,
- braun – hnědý roztok, určený k injekční aplikaci,
- opium – jde o zaschlou šťávu z nezralých makovic typickou svojí omamnou vůní, aplikuje se injekčně, nebo se kouří,
- buprenorfin (Subutex) – syntetický opioid používaný k léčbě závislosti na opiátech, zneužíván jako náhrada za heroin, jedná se o tablety určené k rozpuštění pod jazykem.

Opiáty mají utlumující vliv na centrální nervovou soustavu, především pak na dechové centrum v mozku. Jejich účinky závisí na množství požití látky.

Mohou vyvolávat zvracení bez nevolnosti. U poživatelé můžeme pozorovat změny na očních zornicích, které jsou stlačeny do velikosti špendlíkové hlavičky. Opiáty způsobují utlumení činnosti hladkého svalstva v těle, dočasnou sterilitu a tlumení sexuálního pudu.

Při opakovaném užívání si organismus vytváří toleranci, tzn. že k navození stejného účinku je potřeba dávku neustále zvyšovat. Tato tolerance po vysazení těchto látek pak rychle klesá na původní hodnoty, což snadno vede k předávkování. Na opiátech vzniká velmi rychle a snadno závislost jak psychická, tak fyzická. Aplikace pomocí injekcí nese riziko nákazy virem hepatitidy typu C (HPV), nebo AIDS (HIV).

Psychofarmaka

Některá psychofarmaka mohou být pro svůj účinek, nebo obsah určité látky zneužívána jako droga, nebo k výrobě drogy. Z léků, které mají schopnost vyvolat závislost jde především o látky snižující strach a napětí (antixiolytika), látky vyvolávající euforii, látky zvyšující tělesný a duševní výkon a látky měnící smyslové vnímání.

Nejčastěji zneužívané skupiny psychofarmak:

- benzodiazepiny – jedná se o v lékařství nejužívanější psychofarmaka, účinky benzodiazepinů jsou sedativní, hypnotický, antiepileptický, protikřečový a snižující strach a napětí, všechny jsou uklidňující a navozují spánek, problémem je jejich nadužívání a často neuvážené předepisování lékaři, pokud nejsou kombinovány s jinou tlumící látkou, nedochází ani k předávkování, ale zvláště nebezpečná je jejich kombinace s alkoholem, která se stává často smrtelnou, závislost vzniká nenápadně, fyzická i psychická, odvykání je doprovázeno návratem příznaků, pro které byl lék původně předepsán a neklidem, pravidelné užívání a vysoké dávky vyvolávají nežádoucí účinky,
- barbituráty – dnes již málo používaná skupina léků, jsou používány jako složka do jiných preparátů, jsou nebezpečnější než benzodiazepiny z důvodu vyššího rizika předávkování,
- antidepresiva – velmi známá skupina léků určená k léčbě depresivních stavů, účinek nenastupuje hned, ale až po delším užívání, snižuje se tím riziko vzniku závislosti, jedná se o poměrně bezpečné léčivo,
- antipsychotika – léky užívané k léčbě psychotických poruch.

Stimulační drogy

Stimulační drogy (stimulancia) vyvolávají fyzické i psychické povzbuzení od navození pocitu svěžesti až po nekontrolovatelné vzrušení. Stimulační efekt mají z legálně dostupných látek káva a čaj.

Nejznámější užívané látky této kategorie:

- pervitin – je označován jako tradiční česká droga (vyráběn v ČR a příhraničních oblastech), která byla dříve využívána jako léky proti únavě, obezitě, nebo ke zvýšení výkonu v armádě, užívá se nitrožilně, šňupáním nebo polykáním, užívání přináší euforii, snižuje únavu a navozuje pocit sebejistoty a rozhodnosti, metamfetamin potřebný k výrobě této drogy se vyrábí z pseudoefedrinu, který je obsažen i v běžně dostupných lécivech (např. Modafen, nebo Nurofen Stopgrip),
- kokain – pochází z Jižní Ameriky z keře koky, v ČR není užívaný tolik jako pervitin, protože je dražší, z počátku jsou pocity spojené s užíváním kokainu nepříjemné (srdeční slabost, nevolnost, mrazení, třes), ale pravidelné užívání přináší energii, euforii, veselost, družnost a příjemné halucinace, lidé závislí na kokainu často nemají zábrany a zvyšuje se jejich sexuální pud, kokain je anorektikum, tzn. že výrazně snižuje chuť k jídlu,
- crack – vyrábí se chemickou úpravou kokainu, užívá se kouřením, efekt se dostavuje rychle, ale často vzniká závislost, v ČR není běžný,
- extáze (MDMA) – jedná se o stimulační drogu, která má zároveň halucinogenní účinky, při nižších dávkách je typická efektem empatie vůči ostatním, v případě vyšších dávek je efekt stimulační, její užívání je spojeno s tanečními kluby a hudbou, většinou je podávána v tabletách nebo kapslích.

Stimulační drogy zvyšují krevní tlak, zrychlují pulz, způsobují silné pocení, rozšířené zornice a nevolnosti. Závislostní potenciál je u těchto látek vysoký. Organismus si na látku rychle zvyká a vyžaduje jí postupně více k navození stejného efektu.

Při odvykání dochází k pocitům silné únavy. Po probuzení přichází neklid, agresivita sklíčenost a deprese. Touha po opětovné aplikaci přetrvává i několik měsíců (*Drogy: otázky a odpovědi*, 2007).

Těkavé látky

Těkavé látky jsou uváděny jako nejnebezpečnější látky. Důvodem je, že mají silný narkotický účinek, vysoký závislostní potenciál, jejich požívání poškozuje mozek, ledviny, játra a kostní dřeň a snadno dojde k předávkování, které končí buď závažným poškozením, nebo přímo smrtí.

V ČR byla tato skupina látek na drogové scéně nejrozšířenější do konce 80. let minulého století. V této době už se těkavé látky zneužívají většinou jen ve vyloučených sociálních vrstvách (bezdomovci), zejména kvůli jednoduché dobré dostupnosti, rychlému účinku a nízké ceně.

Nejčastější těkavé látky jsou:

- toluen – ředidlo barev, běžně dostupné v obchodech s drogerií,
- aceton – ředidlo barev, běžně dostupné v obchodech s drogerií,
- perchlorethylen – používá se jako odmašťovadlo, volně prodejně,
- chemopren – silné lepidlo, volně dostupné v obchodech,
- plyny do zapalovačů, čisticí prostředky, aerosolové směsi ve sprejích.

K požití těkavých látek dochází inhalací, čímž se poškozují sliznice dýchacích cest, jater, sleziny, ledvin, mozkové kůry apod. Pravidelné užívání je příčinou vážného a nevratného narušení osobnosti jedince (*Drogy: otázky a odpovědi*, 2007).

4 KRIMINALITA MLÁDEŽE

Kriminalita nebo také zločinnost je negativní sociálně-patologický jev, který se vyskytuje v každé společnosti. V důsledku jeho výskytu dochází k narušení harmonického vývoje společnosti, ohrožení základních práv a svobody jednotlivce, všeobecné atmosféry strachu, nejistoty a nedůvěry. Úplné odstranění kriminality je nemožné, je však je nezbytné udržovat její míru v určitých mezích. Věda zabývající se zločinností se nazývá kriminologie.

Chápání kriminality se liší z pohledu sociologického, který vnímá jako zločiny i jevy, které nejsou regulovány trestním právem. V juristickém pojetí je zločinem to, co je přesně určeno trestním zákoníkem (Dianiška, 2016; Gřivna at al., 2014).

Kriminalita mládeže je vnímána jako nejzávažnější sociálně-patologický jev. Tímto pojmem je myšlena skupina skutků, které jsou páčány mládeží. Kriminalita mládeže je tedy tvořena protiprávními činy, které spáchali mladiství (osobami ve věku 15-18 let), nebo děti mladší 15 let.

Delikvence je pojem širšího rozsahu než kriminalita, kterou zahrnuje. Patří sem činy jinak trestné, tzn. spáchané osobami mladšími 15 let.

Dětskou kriminalitu lze zaznamenat v těchto oblastech:

- násilná kriminalita – vraždy, loupeže, úmyslné ublížení na zdraví,
- mravnostní kriminalita – znásilnění a pohlavní zneužívání,
- majetková kriminalita – krádeže prosté, krádeže vloupáním,
- ostatní – např. sprejerství, drogová kriminalita, šíření poplašné zprávy, a
- hospodářská kriminalita – padělání měny.

Faktory ovlivňující kriminalitu mládeže

Biologický a psychický základ:

- vyřazení odlišných jedinců (z důvodu zdravotního stavu, nebo vzhledu),
- rozdílná reakce na alkohol a drogy,
- urychlené biologické zrání,
- vliv temperamentu,
- odlišná úroveň rozumových schopností.

Sociální vlivy:

- rodinné prostředí (nechtěné dítě, rodičovství v příliš mladém věku, ekonomická úroveň, absence rodiče, nový partner v rodině),
- škola (stigmatizace),
- vrstevníci (trávení volného času, pocit nudy), (Svatoš, 2009).

Trestní odpovědnost mládeže

Mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Trestný čin spáchaný mladistvým je označován jako provinění. Za provinění soud ukládá mladistvým opatření. Tato opatření mají za cíl vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého, jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páchaní provinění. Opatření mohou být výchovná, ochranná, nebo trestní.

Dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné. Pokud se dítě mladší patnácti let dopustilo činu jinak trestného, učiní soud pro mládež na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření, tato opatření: výchovnou povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, dohled probačního úředníka, ochrannou výchovu nebo ochranné léčení (Zákon č. 218/2003 Sb.).

4.1 Kriminalita mládeže v ČR a Evropě

V roce 2019 bylo v oblasti kriminality mládeže v rámci ČR zaznamenáno celkem 3361 případů. V porovnání s předešlým rokem došlo k nárstu kriminality mladistvých o více než 6 %. K největšímu nárstu došlo u kriminality dětí do 14 let, kde meziroční nárůst činil téměř 20 %. U věkové kategorie 15-17 let došlo k nárstu o přibližně 1 %, dalo by se tedy říct, že v této skupině zůstala kriminalita na stejné úrovni jako v předešlém roce.

Nejvíce skutků bylo spácháno z oblasti obecné kriminality. Konkrétně šlo o sprejerství, výtržnictví a maření výkonu úředního rozhodnutí. Ve 149 případech bylo u mladistvých zaznamenána nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jinou osobu.

Procentuálně došlo za posledních deset let ke zvýšení podílu pachatelů trestné činnosti v kategorii do 14 let, ale naopak v kategorii 15-17 let se čísla snížila na polovinu (Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2019, 2021).

Srovnání dat v oblasti kriminality v Evropě je značně ztíženo nejednotností přístupu k vykazování dat a rozdílností metodiky a výkladu základních pojmů v této oblasti v jednotlivých zemích, rozdílech v právních systémech, soudnictví, aj. (Eurostat, 2021).

4.2 Dělení kriminality

Kriminalitu můžeme rozdělit na:

- kriminalitu zjevnou (registrovanou) – jedná se o případy kriminality, které jsou známé, registrované např. statistikami,
- kriminalitu skrytou (latentní) – neregistrované případy trestné činnosti (nebyly hlášeny a šetřeny), a
- kriminalitu skutečnou, která zahrnují obě předešlé oblasti (Svatoš, 2009).

5 PREVENCE

Obecně chápeme význam slova prevence jako předcházení nějakému nežádoucímu jevu, například onemocnění. Prevence by měla být včasná, aby byly co nejdříve eliminovány důsledky nežádoucího jevu, tzn. onemocnění se snažíme předcházet dodržováním zdravé životosprávy, preventivními prohlídkami u lékařů, nebo posilováním svého imunitního systému. Na stejném principu funguje i prevence rizikového chování. Jeho vzniku je nutno předcházet včasnou intervencí.

Protidrogová prevence i prevence kriminality je zařazena do kategorie rizikového chování u dětí a mládeže. Pojem rizikového chování u dětí a mládeže lze chápat jako výskyt sociálně patologických jevů u jedinců v této věkové kategorii. Prevence může probíhat formou programů, které se specializují na jednu nebo více podkategorií této oblasti a měla by být nedílnou součástí klasické výuky (neměla by být vnímána jako něco navíc). Jedním z jejich úkolů je předejít studijním neúspěchům a děti pozitivně motivovat k seberozvoji (Klementová a Sychrová, 2017).

Prevence rizikového chování může být výchovného, vzdělávacího, sociálního ale i jiného charakteru, musí však vést k předcházení rizikového chování, mírnění jeho formy, předcházení jeho rozšiřování, nebo musí pomoci vyřešit škody, které již rizikové chování způsobilo (Mioviský, 2015).

5.1 Drogová prevence

Prevence v oblasti užívání drog a drogové závislosti je soubor intervencí, který má za cíl snížit počet uživatelů návykových látek, předejít škodám, které užívání drog může způsobit jak jejich uživatelům, tak společnosti, ideálně zcela předejít konzumaci drog, nebo oddálit první zkušenosti s drogami do pozdějšího věku.

5.1.1 Dělení drogové prevence

Drogovou prevenci lze rozčlenit do tří základních úrovní:

primární prevence – je zaměřena na osoby, které s drogami nemají zkušenost a jejím cílem je zamezit v konzumaci drogy, nebo oddálit zkušenost s drogou do pozdějšího věku,

sekundární prevence – je zaměřena na osoby, která mají s konzumací drog již zkušenost, nebo je pravidelně užívají, cílem je zabránit další konzumaci drogy, a

terciální prevence – cílovou skupinou jsou zvláště rizikový uživatelé drog (zejména nitrožilně podávaných), cílem je předejít dalším vážným nebo trvalým zdravotním a sociálním problémům (Grivna et al, 2014).

5.1.2 Politika v oblasti protidrogové prevence

Protidrogová politika ČR je od roku 2014 rozšířena o problematiku tabáku, alkoholu a hazardního hraní do takzvané Integrované protidrogové politiky. Politika pro oblast závislostního chování je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření zpracovaný za účelem předcházet negativním důsledkům spojeným se závislostním chováním a snížit škody (zdravotní, sociální, ekonomické, nehmotné) působené závislostním chováním, a tak posílit blahobyt ve státě. Závislostní chování ovlivňuje jedince i společnost a má dopad na veřejné rozpočty. (Národní strategie prevence a snižování škod souvisejících se závislostním chováním 2019-2027, 2019)

Orgánem pro koordinaci protidrogové politiky je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). Součástí sekretariátu RVKPP je i Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS), které monitoruje situaci v oblasti závislostí, podílí se na výzkumu a iniciuje výzkumnou činnost v oblastech, ve kterých působí. Výsledky své práce pravidelně zveřejňuje v publikacích, výročních zprávách a bulletinu Zaostřeno.

Základní pilíře protidrogové politiky mají svoji nezastupitelnou, navzájem se ovlivňující a doplňující roli. Přístup k jejich uplatňování by měl být proto vyvážený.

Protidrogová politika je postavena na těchto pilířích:

- primární prevence – aktivity zaměřené na předcházení návykového chování a rozvoje závislosti, popř. oddálení prvních zkušeností do vyššího věku,
- léčba a sociální začleňování – spektrum služeb léčby dostupné pro problémové a závislé uživatele návykových látek a hazardní hráče,
- snižování rizik – aktivity vedoucí ke snižování možných zdravotních a sociálních rizik a dalších dopadů užívání legálních i nelegálních drog a hazardního hraní, a
- kontrola dostupnosti – soubor zákonných opatření a aktivit vymáhání práva k potlačování či usměrňování nabídky návykových látek a hazardního hraní.

K realizaci těchto opatření je nutno zajistit odpovídající podmínky v oblastech: koordinace a financování, monitoringu, výzkumu, evaluace a mezinárodní spolupráce (Česká protidrogová politika a její koordinace – informační leták, 2021).

Drogová prevence má dvě hlavní strategie:

- omezení nabídky drog na trhu – zastavení výroby a prodeje nelegálních látek,
- snížení poptávky po drogách – léčba, prevence.

5.2 Prevence kriminality

Prevence kriminality je soubor ofenzivních a aktivních opatření cílených do budoucna. Záměrem prevence kriminality je zastavit páchaní trestné činnosti buď ještě před jejím započítím, nebo před jejím pokračováním. Prevence kriminality je součástí trestní politiky státu. Ve vyspělých zemích jsou prevence spolu s represivní strategií jsou základními pilíři kontroly kriminality (Tomášek, 2014).

5.2.1 Dělení prevence kriminality

Z hlediska úrovně rozvíjení dělíme prevenci kriminality na:

- místní,
- regionální,
- celostátní a
- mezinárodní.

Z pohledu adresáta opatření dělíme prevenci kriminality na:

- primární prevenci,
- sekundární prevenci a
- terciální prevenci.

Z hlediska obsahu opatření dělíme prevenci kriminality na:

- sociální prevenci,
- situační prevenci a
- viktimologickou prevenci.

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují v jednotlivých úrovních prevence. U prevence kriminality mládeže je nejzásadnější primární stupeň a sociální prevence, což spadá do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (Prevence kriminality v ČR, 2021; Tomášek, 2014).

Velmi přehledné schéma prevence kriminality (obrázek 1), které popisuje zaměření a orientaci výše popsaných úseků této problematiky nabízí PhDr. Miroslav Scheinost s doc. JUDr. Ivanou Zoubkovou, CSc., ve čtvrtém vydání Kriminologie, vydaného v roce 2014.

Tabulka 1 – Přehled dělení prevence kriminality
(Gřivna et al, 2014, tabulka vlastní zpracování)

PREVENCE	PRIMÁRNÍ Zaměřena na potencionální pachatele, situace, oběti	SEKUNDÁRNÍ Zaměřena na rizikové objekty	TERCIÁLNÍ Zaměřena na prevenci recidivy
SOCIÁLNÍ Orientována na sociálně-ekonomické faktory kriminality	Opatření směřující ke zlepšení společenských a ekonomických podmínek života	Opatření zaměřená na jednotlivé druhy ohrožených skupin	Ukládání trestů, ochranných opatření a resocializačních opatření
SITUAČNÍ Orientována na kriminogenní situace a na zvýšení pravděpodobnosti odhalení pachatele	Informovanost o možnosti ochrany proti kriminalitě	Zhoršení podmínek pro páčání kriminality a opatření organizační	Zhoršování podmínek pro opakované páčání kriminality, příp. ve vy- mezených teritoriích a zvýšení míry objasněnosti trestných činů
VIKTIMOLO- GICKÁ Orientována na bezpečná jednání	Informovanost o možnosti obrany a správném chování občanů v případě ohrožení trestným činem	Informovanost o možnosti obrany proti jednotlivým druhům kriminality	Psychologická, zdravotní, právní pomoc a poradenství

5.2.2 Politika v oblasti prevence kriminality

Preventivní politika ČR je postavena na ofenzivní strategii kontroly kriminality, postavené na využívání nerepresivních prostředků. Cílem preventivní politiky je snížení výskytu sociálně patologických jevů, motivů a příležitostí k páčání trestných činů.

Subjekty, které se podílejí na preventivní politice jsou orgány policie, státní zastupitelství, systém justice, soudy a vězeňství, ale také orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany. Předcházení kriminalitě přináší také prevenci dalších nežádoucích jevů ve společnosti (Prevence kriminality, 2021).

Systém prevence kriminality v ČR funguje na třech úrovních:

- republikové a resortní – který je v kompetenci Republikového výboru pro prevenci kriminality a funguje na meziresortní úrovni,
- krajské úrovni – v kompetenci krajských úřadů, a
- lokální úrovni – v režii měst a obcí.

Cíle a strategie pro jejich naplnění jsou uvedeny ve Strategii prevence kriminality. Jedná se o dokument, vydávaný na čtyřleté období, který usnadňuje koordinaci a spolupráci subjektům podílejícím se na prevenci kriminality.

Pro zkvalitnění prevence kriminality v ČR je vhodné sledovat jakým způsobem k prevenci přistupují ostatní státy Evropy, jaká opatření a programy používají a jaká je jejich účinnost. Nejlépe může být ČR srovnávána se Slovenskou republikou, kde je ovšem problematika prevence kriminality regulována zákonem (Svatoš, 2016).

V rámci Evropy funguje v této oblasti Evropská síť prevence kriminality, European Crime Prevention Network (dále v textu jen EUCPN), jejíž součástí je ČR od roku 2004. Jedním z hlavních cílů EUCPN je podporování preventivních aktivit a šíření znalostí a zkušeností v prevence kriminality mezi jednotlivými členy a tím zefektivnění prevence na národní a místní úrovni (EUCPN, 2021).

5.3 Prevence rizikového chování na základních školách

Prevence rizikového chování je na národní úrovni koordinována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále v textu jen MŠMT), na místní úrovni obcí (krajem). Zásadním dokumentem v této oblasti je Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027.

5.3.1 Legislativa

V ČR není oblast primární prevence zcela ošetřena zákonem, legislativní dokumenty, které se této oblasti dotýkají jsou:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 109/2002 Sb., o zařízeních ústavní výchovy, ochranné výchovy a zařízeních preventivně výchovné péče, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek,
- Národní strategie primární prevence rizikového chování,
- standardy a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování.

5.3.2 Rizikové chování

Rizikového chování řadíme do těchto kategorií, na které se primární prevence ve školách zaměřuje:

- *„agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, domácí násilí, krizové situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování,*
- *záškoláctví,*
- *závislostní chování, užívání různých typů návykových látek, netolismus, gambling,*
- *rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,*

- *spektrum poruch příjmu potravy,*
- *negativní působení sekt,*
- *sexuální rizikové chování.*“ (Národní strategie primární prevence, 2019)

Základní pilíře politiky primární prevence:

- koordinace,
- legislativa,
- vzdělávání,
- financování,
- monitoring, hodnocení a výzkum.

Koordinace preventivních aktivit probíhá na horizontální (meziresortní) a vertikální (státní – krajská – místní) úrovni.

Resorty podílející se na primární prevenci ve školách:

- MŠMT,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Ministerstvo vnitra – Republikový výbor pro prevenci kriminality,
- Úřad vlády ČR – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky,
- Ministerstvo dopravy.

Na vertikální úrovni preventivních aktivit poskytuje MŠMT metodiku a koordinaci činnosti krajských koordinátorů prevence, metodiků prevence pedagogicko-psychologických poraden a jejich činností i aktivity školního metodika prevence ve školním zařízení (Národní strategie primární prevence, 2019).

Dílčí závěr teoretické části bakalářské práce

V teoretické části byli soustředěny základní informace o bezpečnosti státu, mimořádných událostech a hrozbách, drogách a drogové prevenci, kriminalitě mládeže a její prevenci, o drogové situaci v ČR a v Evropě, o kriminalitě v ČR a v Evropě, a o prevenci rizikového chování na základních školách.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 MĚSTO UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Uherské Hradiště je historické město na jihovýchodě České republiky založené v roce 1257 českým králem Přemyslem Otakarem II. Jedná se o město okresní, které je zároveň středem Slováckého regionu typického svým folklórem, vínem a zachováváním lidových tradic.

Podle územního uspořádání veřejné správy je Uherské Hradiště obcí s rozšířenou pravomocí (tzv. obec III. stupně), v jejímž správním obvodu žije přes 90 tis. obyvatel. Město je součástí Zlínského kraje (NUTS 3), a zároveň regionu soudržnosti NUTS 2 Střední Morava.

Město je rozděleno do šesti katastrálních částí s celkovou rozlohou 21,3 km² a celkový počet obyvatel uváděný k 31. 12. 2015 je 25 287 osob. Správní území Uherského Hradiště katastrálně dělí na městské části Uherské Hradiště, Jarošov, Mařatice, Rybárny, Sady, Vésky a Míkovice.

Město je atraktivní pro bydlení, pracovní příležitosti, kulturní, společenské, sportovní i občanské vyžití. Uherské Hradiště leží mezi městy Staré Město a Kunovice. Společně tvoří sídelní aglomeraci, ve které se koncentruje velká část průmyslu celého regionu.

Město je situováno na dolním toku řeky Moravy. Díky množství dnes již slepých nebo odstavených ramen řeky je region Uherskohradištsko typický vysokým podílem povrchových vod. Spolu s rozlehlými loukami a lány pole, určují ráz této krajiny, který se mění na východní části území města, kde začíná Vizovická vrchovina.

Oblast Slovácka je také turisticky vyhledávanou lokalitou. Město láká tradicí a folklórem, historií a kulturou, širokou možností sportovního vyžití (aquapark, veřejná sportoviště, fotbalový a atletický stadion) a společenskými akcemi jako jsou Slavnosti vína a otevřených památek, Letní filmová škola nebo Slovácké léto. Okolí města je protkáno širokou sítí cyklostezek spojujících město s přilehlými obcemi (Uherské Hradiště, 2021a).

6.1 Sociálně-demografická struktura města

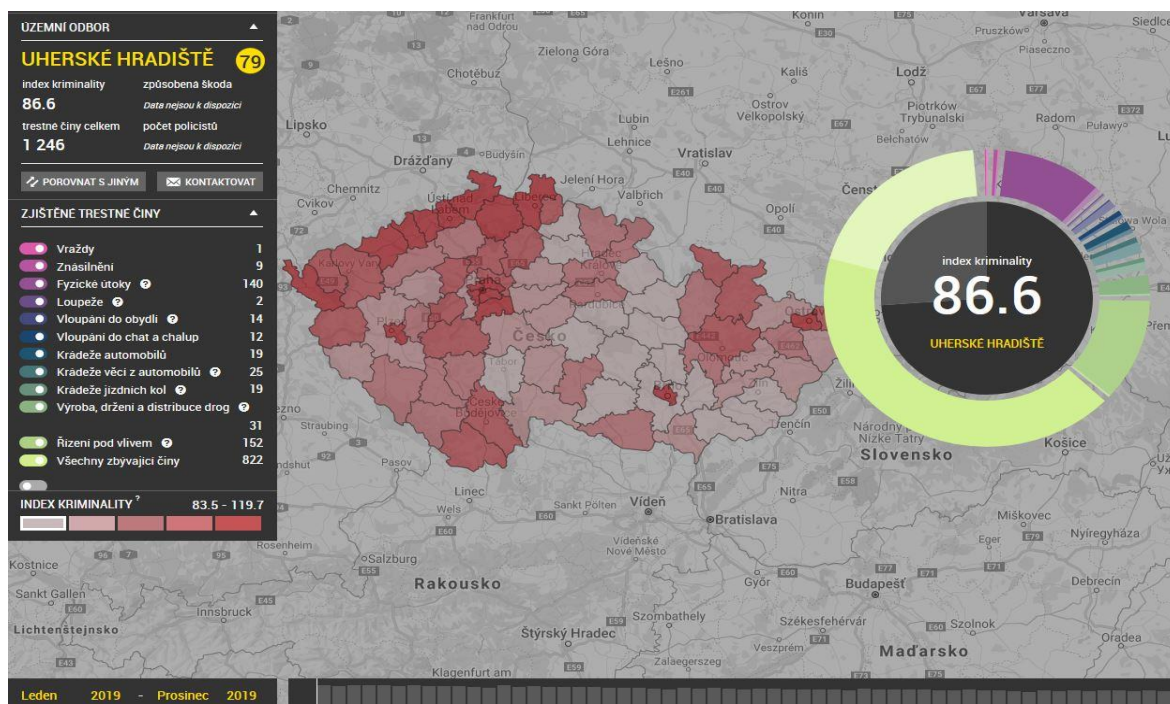
Město se potýká s odlivem obyvatel z centrální části města, tato klesající tendence přetrvává od roku 2000. Naopak okrajové, suburbanizované části města, které mají více venkovský ráz se těší přílivu nových obyvatel. Věková struktura obyvatel ukazuje dlouhodobě stárnutí obyvatelstva. Nejvíce je obyvatel v produktivním věku. Ve srovnání s jinými městy v ČR je tempo demografického stárnutí v Uherské Hradišti vyšší. Příčina tohoto jevu má ovšem pozitivní charakter – ve městě je nízká úmrtnost.

V oblasti migrace obyvatelstva přichází Uherské hradiště především o osoby s vysokoškolským vzděláním. Přesto má obyvatelstvo vysokou úroveň vzdělanosti, na Moravě a ve Slezsku má vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob jen Olomouc a Brno.

Registrovaná míra nezaměstnanosti se pohybuje na nízké úrovni, stejně tak počet osob dlouhodobě nezaměstnaných. Ve městě je ale nižší počet volných pracovních míst pro osoby s vyšším vzděláním (Koncepce prevence kriminality 2017-2020, 2018).

6.2 Kriminalita a prevence kriminality v Uherském Hradišti

Za rok 2020 bylo na území Uherskohradištska evidováno celkem 1189 skutků trestné činnosti, stíháno bylo 752 osob, z toho 11 pachatelů ve věku do 14 let a 22 pachatelů mezi 15 a 17 rokem. (Policie ČR, 2021c)

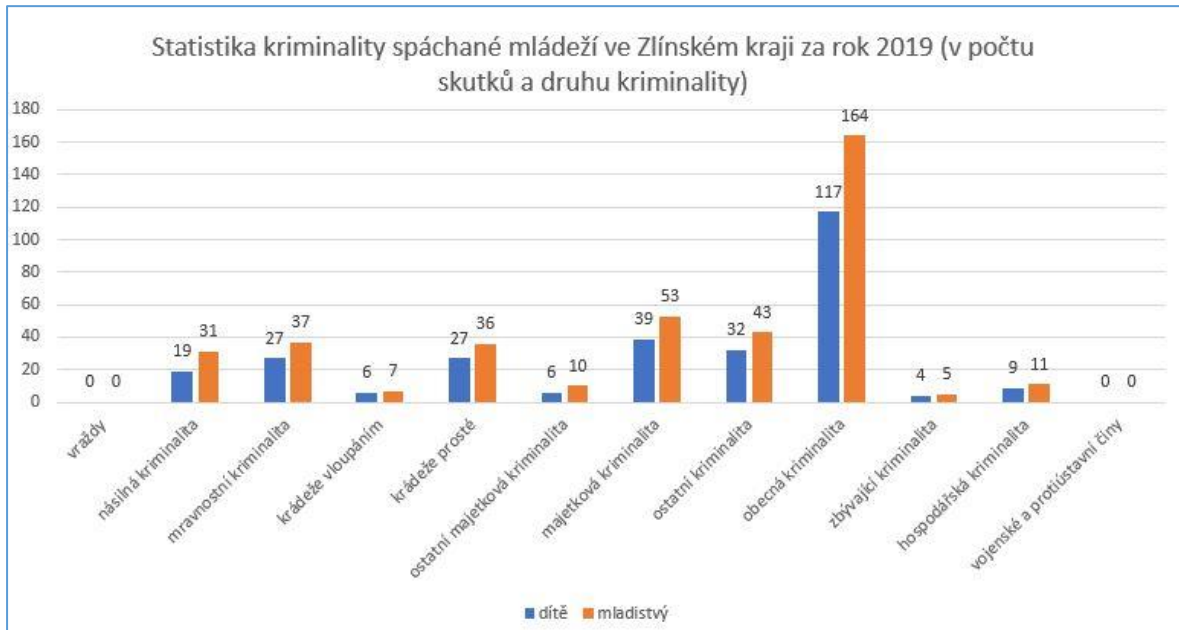

Obrázek 1 – Mapa kriminality - Uherské Hradiště (Mapa kriminality, 2021)

Mapa kriminality, na obrázku 1 udává, že okres Uherské Hradiště lze řadit k bezpečnějším oblastem republiky. Mapa zobrazuje územní odbory v rámci ČR v časovém horizontu leden 2019 až prosinec 2019. Hodnocení bezpečnosti okresu pak udává index kriminality.

Nejčastějšími druhy kriminality ve městě je majetková trestná činnost (drobné krádeže, vloupání do osobních aut a rodinných domů). Za nejrizikovější oblasti je považováno centrum města, okolí diskoték, nočních barů a autobusové nádraží.

Graf 1 zobrazuje statistiku kriminality ve Zlínském kraji spáchanou mládeží za rok 2019. Kriminalita je zde řazena dle druhu a jsou rozlišeny skutky spáchané dětmi ve věku 0-14 let a mladistvými ve věkové skupině 15-17 let.

Graf 1 – Statistika kriminality spáchané mládeží ve Zlínském kraji za rok 2019 (zdroj: vlastní, data: Policie ČR, 2021d)

Ze sociologického výzkumu města v oblasti prevence kriminality vyplývá, že obyvatelé města se cítí ohroženi především výskytem problémových osob (bezdomovců, opilců), nevhodným chováním mládeže, výtržnictvím (fotbalové zápasy) a majetkovou trestnou činností (krádeží kol, loupeží a kapesními krádežemi). Za rizikové oblasti pak považují autobusové a vlakové nádraží, městské parky, především park ve Smetanových Sadech.

Z výzkumu dále vyplývá, že povědomí občanů města o organizacích, které zajišťují prevenci kriminality ve městě je nízké, občané by ocenili dostupnější informace o této oblasti na stránkách MěÚ, ve formě brožur k dostání na MěÚ, nebo ve zpravodaji města.

Cíle města v oblasti prevence kriminality

V oblasti situační prevence:

- rozšíření kamerového systému,
- zavádění nových technických prostředků a technologií pro zvýšení bezpečnosti (varování, vyrozumění a informování obyvatelstva).

V oblasti sociální prevence:

- podporovat volnočasové aktivity,
- spolupracovat s nestátními neziskovými organizacemi, které provozují nízkoprahová krizová centra a poradenské zařízení.

V oblasti komunikace s občany a spolupráce s Policií ČR (dále v textu PČR):

- šířit informace o možnostech ochrany majetku,
- motivovat občany ke spolupráci v oblasti bezpečnosti hlášení trestné činnosti,
- vytvoření komunikačního systému mezi městem a PČR. (Koncepte prevence kriminality, 2019)

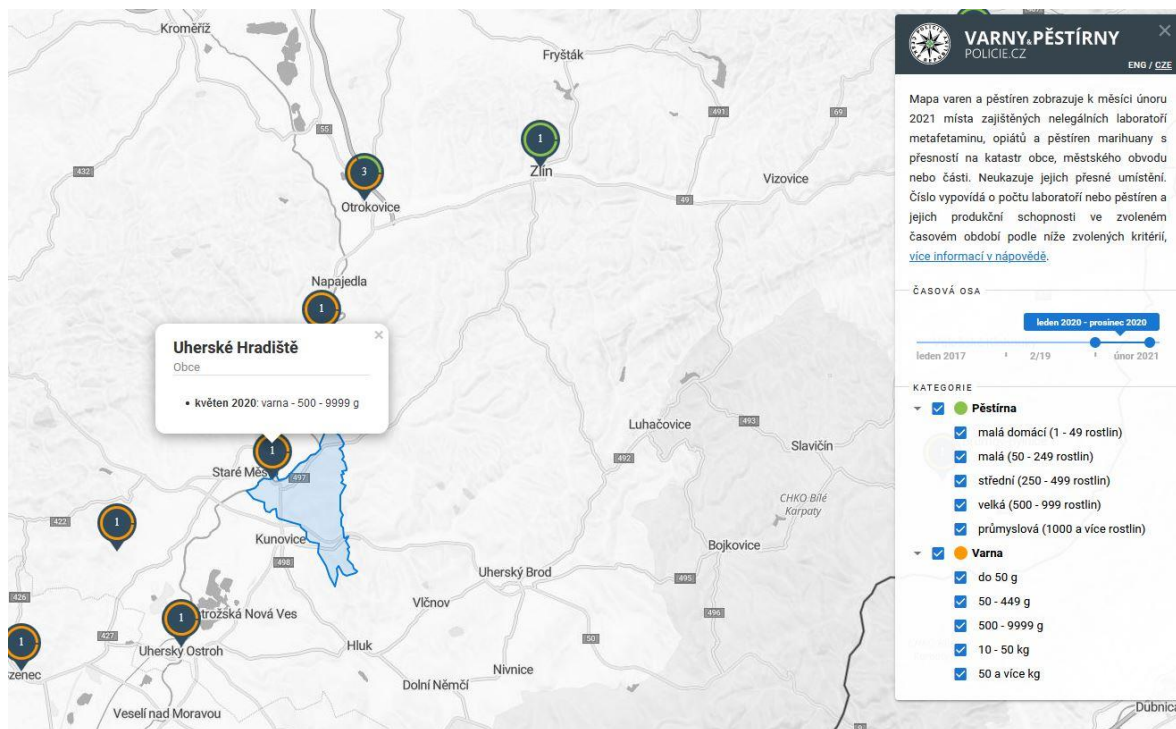
6.3 Drogy a drogová prevence v Uherském Hradišti

Přesto, že Zlínský kraj není v rámci ČR považován za rizikový, ale poměrně bezpečný, stále se zde nachází uživatelé, kteří mají s užíváním nežádoucích látek problémy. Užívání návykových látek velmi úzce souvisí s kriminalitou, protože většina drog je postavena mimo zákon.

Město se snaží v rámci primární prevence poskytovat pro obyvatele města a mládež úpravy a budování sportovních prostranství, úpravu veřejných prostranství, nabídkou sportovního vyžití, kulturních a společenských akcí vytvářet bezpečné a příjemné prostředí. Za pomoci Městské policie a Policie ČR udržovat ve městě veřejný pořádek. V oblasti sekundární a terciální prevence pak poskytují drogovou prevence především nestátní neziskové organizace ve městě.

Nejrizikovější však stále zůstává alkohol. Především kvůli jeho legálnosti a finanční dostupnosti. Kultura Slováckého regionu je úzce spjata s výrobou vína i nejrůznějších druhů pálenek. Alkohol je součástí společenských rituálů a tradic.

Mapa varen a pěstíren na obrázku 3 zobrazuje počet případů v časovém úseku leden 2020 až prosinec 2020, kdy Policie ČR odhalila na území Zlínského kraje varnu, nebo pěstírnu. Přímo v Uherském Hradišti byla odhalena v roce 2020 jedna varna a bylo zabaven vyrobený metamfetamin v množství 500-999 g. Na Zlínsku je pod zeleným označením vidět odhalená pěstírna netechnického konopí. (Policie ČR, 2021a)

Obrázek 2 – Mapa odhalených varen a pěstíren ve Zlínském kraji, 2020 (Policie ČR, 2021a)

Originální způsob drogové prevence nabídl město v roce 2019 prostřednictvím programu REVOLUTION TRAIN, na kterém se podílí i PČR. Jedná se o vlak, který jezdí po Evropě, zastavuje ve městech a nabízí poutavou formou videoprojekcí v kinosálech (vagónech), informace o drogové problematice, drogové závislosti a jejím dopadu. Program byl určen pro mládež ve věku od 12 let, školní skupiny i širokou veřejnost. (Uherské Hradiště, 2021a)

7 ZÁKLADNÍ ŠKOLY VE MĚSTĚ UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Uherské Hradiště je nejen městem okresním a historickým, ale také městem studijním. Nachází se zde školy základní, střední, gymnázium, vyšší odborná škola a vysoká škola. Město je zřizovatelem čtyř úplných základních škol, tedy škol, které nabízí základní vzdělání v plném rozsahu devíti tříd. Jedná se o ZŠ UNESCO, ZŠ Sportovní, ZŠ Za Alejí a ZŠ Větrná.

Ve školním roce 2019/2020 navštěvovalo tyto školy dohromady 2268 žáků rozdělených do 97 tříd. Z tohoto počtu bylo 1124 žáků druhého stupně ve 45 třídách. Porovnání návštěvnosti škol lze vidět na grafu č. 2 (Uherské Hradiště, 2021b).

Graf 2 – Počet žáků v úplných ZŠ zřizovaných městem Uherské Hradiště ve školním roce 2019/2020 (zdroj: vlastní, data Uherské Hradiště, 2021b)

ZŠ, Uherské Hradiště, Sportovní 777, příspěvková organizace

Základní škola na Sportovní ulici v Uherské Hradišti je úplnou základní školou, která poskytuje základní vzdělání v 1.-9. ročníku. Škola se pyšní nabídkou sportovních tříd s rozšířenou výukou tělesné výchovy, čemuž je uzpůsobena vybavenost školy dětským hřištěm, dopravním hřištěm, tělocvičnou a posilovnou. Škola je strategicky situována do blízkosti široké sportovní vybavenosti města. V sousedství má aquapark s plaveckým bazénem, sportovní halu s šermířským sálem a fitness centrem, fotbalový stadion, atletický stadion, zimní stadion, volejbalové a tenisové kurty, hřiště na kopanou i basketbal. Úzce také spolupracuje se sportovními oddíly města. Formou důsledného vedení mládeže ke zdravému životnímu stylu pomáhá efektivně předcházet rizikovému chování ve škole, o tom také svědčí vzdělávací program školy „Vzdělání, sport a zdraví“, (Sportovní škola Uherské Hradiště, 2013).

ZŠ UNESCO, Uherské Hradiště, Komenského náměstí 350, příspěvková organizace

Základní škola UNESCO se nachází v centru města Uherské Hradiště, na Komenského náměstí a nabízí žákům rozšířenou výuku cizích jazyků, nebo přírodovědné zaměření. Škola je (jako jedna ze čtyř ZŠ v ČR) zařazena do mezinárodního programu Cambridge English Schools a nabízí žákům přípravu a možnost vykonání zkoušky Cambridge English přímo ve škole.

Cílem školy je rozvíjení kompetencí nezbytných pro život, talentu, nadání a motivace se vzdělávat a získat sebejistotu. Žákům je nabízena široká škála projektů a programů v oblasti prevence rizikového chování, příkladem: žákovská liga florbalu, projekt Bezpečný internet, Dopravní výchova pro žáky, Branný den, Beseda o trestní odpovědnosti mladistvých (Policie ČR), DEN AIDS (Sdružení ACET), Projekt Armády ČR – Obrana se týká všech (ZŠ UNESCO, 2016).

ZŠ, Uherské Hradiště, Větrná 1063, příspěvková organizace

Základní škola na Větrné ulici se nachází v největší příměstské části Uherského Hradiště v Mařaticích, konkrétně na sídlišti Východ. Školní vzdělávací program nese název Otevřená škola. Ke škole patří také mateřská škola.

V rámci prevence rizikového chování klade škola důraz na komunikaci a vztahy mezi žáky, rozvoj spolupráce mezi třídami a dobrou adaptaci nově příchozích žáků ze jiných škol (přechod z prvního stupně na druhý). Realizaci preventivních výukových programů provádí metodik prevence, školní psycholožka, nebo odborní lektoři. Programy jsou směřovány k aktuálním tématům, jako je pohyb v kyberprostoru, ale také na posilování sociálních dovedností žáků a příznivé klima ve třídách. Aktivně zde funguje i školní parlament (ZŠ Uherské Hradiště Větrná, 2013).

ZŠ, Uherské Hradiště, Za Alejí 1072, příspěvková organizace

Základní škola Za Alejí je situována do městské části Štěpnice. Škola leží u řeky Moravy v klidné lokalitě. Vedle školy byl nově zbudován sportovní areál Mojmír s fotbalovým hřištěm, atletickou dráhou, dvě víceúčelová hřiště a dětské hřiště. Škola je také vybavena plaveckým bazénem a tělocvičnou. Školní vzdělávací program nese název „Aktivita, tvořivost a spolupráce“.

ZŠ Za Alejí klade velký důraz na vzájemnou toleranci a respekt. Výchova žáků je směřována k všestrannému rozvoji osobnosti, kreativitě, spolupráci a kvalitní komunikaci. V rámci výuky nakládání s časem jsou děti ve škole vedeny k využívání dvoutýdenních časových plánů. Plány jsou žákům dostupné s předstihem, mohou si tedy své studijní, ale i volnočasové aktivity efektivně rozvrhnout.

V rámci spolupráce školy a rodiče probíhají tzv. „tripartity“. Jedná se o setkání rodiče, žáka a učitele. Tento model posiluje spolupráci mezi rodiči a školou, kdy při výskytu projevů rizikového chování mohou včas reagovat obě strany a předejít tak větším problémům (ZŠ Za Alejí Uherské Hradiště, 2021).

7.1 Preventivní program školy

Preventivní program, dříve nazývaný „Minimální preventivní program“ je ucelený strukturovaný dokument jednotlivých školských zařízení, který vychází ze strategie prevence školy. Preventivní program zpracovává školní metodik prevence (ve spolupráci s vedením školy, třídními učiteli, školním výchovným poradcem a metodikem Pedagogicko-psychologické poradny) na období jednoho školního roku. Preventivní program je pravidelně hodnocen a jeho hodnocení je součástí výročních zpráv školy a podléhá kontrole České školní inspekce. Hodnocení zároveň slouží při tvorbě obsahu programu prevence na další školní rok. (Prevence rizikového chování, 2021)

Preventivní program je realizován ve formě výuky, přednášek, besed, sportovních aktivit, preventivních programů, peer programů, projektů, volnočasových aktivit a kroužků.

7.2 Metodik prevence

Školní metodik prevence se zabývá oblastí prevence sociálně patologických jevů ve školách. Jeho úkolem je zabezpečit metodickou, koordinační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování. Jeho úkolem je zabezpečit prevenci na maximální možné úrovni, aby bylo co nejefektivněji předcházeno výskytu nežádoucích jevů ve školním zařízení.

K tomuto účelu zajišťuje informovanost žáků, učitelů, ale také rodičů žáků formou poradenství. Za pomoci třídních učitelů monitoruje situaci ve třídách a reaguje na případné varovné signály naznačující výskyt některého z nežádoucích jevů. V jeho kompetenci je organizování programů, přednášek a besed v požadovaných oblastech a podílení se na tvorbě a kontrole naplňování Preventivního programu školy. (Návykové látky, 2021)

7.3 Preventivně výchovné programy

Na základních školách probíhá především prevence primární, tedy předcházení rizikovému chování u všech dětí. Programy všeobecné primární prevence by měly být zařazeny do školního vzdělávacího programu tak, aby posilování všech klíčových kompetencí a potlačování rizikových faktorů probíhalo v rámci běžné výuky, nebo pravidelných školních aktivit.

Škola a rodina jsou dva nejzásadnější faktory ovlivňující vývoj dítěte (Matoušek a Matoušková, 2011). Děti se učí nejvíce příkladem, proto je zásadní, aby prostředí, ve kterém vyrůstají a vyvíjí svoji osobnost bylo bezpečné a podněcovalo rozvoj dítěte správným směrem. Proto je ve škole i v rodině zásadní motivovat děti k osvojování správných návyků a vzorců chování a tím pozitivním způsobem ovlivnit jejich budoucí vývoj a rozhodování.

Preventivní programy může škola realizovat sama prostřednictvím pedagogů a metodika prevence, nebo také objednat od organizací, které preventivně výchovné programy pro školy nabízejí. Pro přehlednost byla vytvořena databáze všech certifikovaných poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování, která umožňuje vyhledávat programy prevence podle kritérií jako jsou úroveň prevence, primární cílová skupina, typ rizikového chování, na který je potřeba se zaměřit nebo lokalita, ve které je potřeba kurz realizovat. Certifikaci poskytuje MŠMT (Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027, 2019).

Preventivní programy na školách by měly být cíleny k:

- výuce kvalitního nakládání s volným časem – formou vedení ke zdravému životnímu stylu, sportu a zdravému vztahu k sobě samému,
- posilování sociálních kompetencí žáků – přijetí odpovědnosti za vlastní chování, uvědomění si důsledků, chápání sociálních vztahů,
- posilování komunikačních dovedností žáků – výuka řešení konfliktů, přijímání kritiky, respektování názoru druhé osoby, reakce ve stresových a krizových situacích,
- budování vzájemné úcty a respektu mezi žáky, pedagogy a vedením školy – formou školního parlamentu, schránky důvěry (anonymní možnost připomínkování),
- budování pozitivního sociálního klimatu ve třídách – formou adaptačních kurzů, školních výletů lyžařského kurzu, třídnických hodin, třídních projektů, společných prací,

- budování společenských hodnot – mravních, morálních, etických hodnot, respektu a pravidlům,
- rozvoji spolupráce školy s rodiči dětí – formou elektronické žákovské knížky, třídních schůzek, individuálních konzultací, konzultačních hodin.

Při výběru specifických preventivně výchovných programů musí škola zohledňovat také finanční náročnost programu. MŠMT nabízí pomoc formou dotačních programů na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na daný rok, které mohou základní školy využít k financování preventivních programů v rámci Preventivního programu školy. Pedagogové a metodik prevence na základních školách jsou způsobilí k realizaci intervencí primární prevence rizikového chování, pro realizaci sekundární a terciální prevence je potřeba specializovaného vzdělání v této oblasti (Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027, 2019).

7.3.1 Programy nespecifické primární prevence

Programy nespecifické primární prevence souvisí s rizikovým chováním nepřímo, ale jsou základem pro aktivity specifické prevence. Jejich působení je obecné a nespecifické, účinnost je tedy těžko měřitelná. Zahrnuje především aktivity sportovního, kulturního a volnočasového charakteru k lepšímu využívání času (Kalina et al, 2015).

Programy nespecifické primární prevence:

- kroužek keramiky, kreslení, výtvarné dílničky apod.,
- sportovní kroužky – fotbal, tanec, atletika apod.,
- programy environmentální výchovy,
- programy zaměřené na budování vztahu k přírodě,
- požární sport – dětské oddíly sboru dobrovolných hasičů,
- letní tábory,
- adaptační kurzy, lyžařské kurzy,
- exkurze,
- apod.

7.3.2 Programy specifické primární prevence

Programy specifické primární prevence jsou specializované na konkrétní druh rizikového chování, například užívání návykových látek. Cílová skupina je jasně definována (věkem, mírou ohrožení nežádoucím jevem, náročností), (Kalina et al, 2015).

Programy specifické prevence musí být uzpůsobeny věkové skupině a mentální úrovni skupiny, pro kterou jsou určeny, aby měly efekt.

Příklady programů specifické primární prevence:

- Zdravý životní styl – program poskytovaný PPP, cílem je prevence kouření, motivace ke zdravému životnímu stylu, budování pozitivního vztahu ke svému tělu,
- Nástrahy v kyberprostoru X Bezpečné chování na internetu – program poskytovaný PPP, bezpečnost na sociálních sítích, seznamování na internetu, sexting atd.,
- Tvoje cesta online – celorepublikový projekt primární prevence Policie ČR a ČSOB zaměřený na digitální bezpečí,
- REVOLUTION TRAIN– mezinárodní projekt zaměřený na drogy a problematiku závislostí,
- Program Nepřehlížež – kyberšikana, poruchy příjmu potravy a sebepoškozování,
- certifikovaný program primární prevence poskytovaný společností MADIO z. s.,
- Program BESIP – program vedený příslušníkem MP, který vzdělává žáky v oblasti bezpečnosti v silničním provozu,
- programy specifické prevence uskutečňované formou peer programů – vrstevníci vrstevníkům, např. programy Kyberšikana, Kyberkamarád, Kyberpredátoři, Bezpečnost on-line, Kyberstopa, a další (Peer program, 2021).

Specifická prevence se dále dělí dle míry ohrožení cílové skupiny na:

- všeobecnou primární prevenci,
- selektivní primární prevenci a
- indikovanou primární prevenci (Kalina et al, 2015).

7.4 Zásady efektivity prevence

Aby byla primární prevence efektivní, je třeba:

- včasné zahájení prevence (ideálně již v Mateřské škole),
- kombinace programů a strategií prevence,
- komplexnost působení primární prevence – spolupráce s různými institucemi,
- provázanost programů a uzpůsobení obsahu věku cílové skupiny a míře rizika, jakou je ohrožena,
- dlouhodobé soustavné působení primární prevence,
- aktivní zapojení cílové skupiny (interaktivní programy, hry, peer programy),
- vhodný výběr programu (dle potřeb cílové skupiny, místní specifikace),
- nabídka pozitivních alternativ k rizikovému chování,
- aplikace programů s využitím „KAB“ metody (Knowledge, Attitudes, Behaviour = znalosti, postoje, dovednosti) – nácvik dovedností a postojů k lepšímu zvládnání běžných životních, ale i krizových situací, posilování osobnosti, sebevědomí, asertivity, sociálních dovedností, komunikace apod.,
- jasný a strukturovaný program,
- denormalizace rizikového chování – vytvoření pozitivního klimatu, kde prvky rizikového chování nejsou vnímány jako běžné (Strategie primární prevence rizikového chování, 2019).

8 SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE V OBLASTI PREVENCE

Pedagogicko-psychologická poradna (dále v textu jen PPP)

PPP je zařízení určené pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblastech psychologie, speciální pedagogiky, prevence rizikového chování a kariérního poradenství. Slouží také pro rodiče jako poradenské centrum. V Uherském Hradišti sídlí pobočka Krajské PPP ve Zlíně.

O prevenci rizikového chování se stará Metodik prevence PPP. V oblasti všeobecné primární prevence PPP nabízí pro 2. stupeň základních škol programy:

- Zdravý životní styl – prevence kouření, zdravý životní styl, pozitivní vztah ke svému tělu,
- Nástrahy v kyberprostoru X Bezpečné chování na internetu – bezpečnost na sociálních sítích, seznamování na internetu, sexting atd.,
- Naše třída – naše parta – podpora pozitivního třídního klimatu a zdravých vrstevnických vztahů ve třídě,
- Jak motýl – práce s dokumentárním filmem – cílem je uvědomění si odlišností světa postižených a zdravých lidí, probuzení empatie a tolerance.

Programy PPP jsou realizovány ve dvou vyučovacích hodinách a jsou zdarma. Kromě žáků se jich účastní také třídní učitel. V oblasti selektivní prevence rizikového chování nabízí PPP diagnostiku kolektivu a následnou práci s třídou. Pomoc poskytuje PPP žákům ZŠ i ve věci kariérního poradenství prostřednictvím profesní diagnostiky (Krajská pedagogicko-psychologická poradna Zlín, 2015).

Středisko výchovné péče HELP

Středisko výchovné péče HELP je školské zařízení ambulantního a celodenního typu, které poskytuje dětem a mladistvým ve věku od 6 do 18 let preventivně výchovnou péči. Služby střediska jsou zaměřeny na poradenství, terapeutickou a konzultační činnost jak pro skupiny, tak pro jednotlivce v oblasti řešení poruch chování a negativních jevů. Služby jsou určeny kromě dětí a mládeže také pro rodiny a pedagogy.

HELP nabízí službu denního stacionáře, která je určena pro žáky základních škol, kteří projevují potíže s chováním, zvládáním adaptace ve škole, nebo mají problémy s komunikací.

Zde se po dobu 6 týdnů schází skupinky 6-8 dětí a pod odborným dozorem probíhá dopoledne výuka a odpoledne školní příprava, společenská činnost a volnočasové aktivity.

Pro školní kolektivy jsou určeny programy pro nově vzniklé třídní kolektivy a intervenční programy pro třídní kolektivy, ve kterých se vyskytla nekázeň, narušení vztahů v kolektivu nebo rizikové chování jako je šikana, kyberšikana, nebo zneužívání návykových látek (Středisko výchovné péče HELP, 2010).

Městská policie

Městská policie (dále v textu jen MP) zabezpečuje veřejný pořádek a dodržování pravidel občanského soužití a pravidel silničního provozu na území města Uherské Hradiště. V rámci prevence kriminality a efektivnější kontroly dodržování veřejného pořádku ve městě spravuje kamerový systém, napomáhající znesnadňovat podmínky pro páchaní trestné činnosti, hlavně v oblastech majetkové a násilné trestné činnosti a narušování veřejného pořádku. V případě spáchaných trestných činů napomáhá jejich objasnění (Uherské Hradiště, 2021a).

Ing. Jaroslav Ježo, manažer prevence kriminality MP v Uherském Hradišti, uvedl v emailu ze dne 5. 5. 2021, že MP nabízí besedy pro žáky základních a středních škol, které se zaměřují na problematiku BESIP (bezpečnost silničního provozu) a rizikové chování mládeže (bezpečnost na internetu, šikana, nebo nebezpečí spojená s užíváním návykových látek).

Policie ČR

Poručice Bc. Milena Šabatová, preventistka Policie ČR pro okres Uherské Hradiště, uvedla v mailové komunikaci ze dne 3. 5. 2021, že v rámci jednotné koncepce prevence ve Zlínském kraji, provádí preventista Policie ČR preventivní programy pro školy. Školy této množství preventivních programů hojně využívají, o čemž svědčí fakt, že v roce 2019 proběhlo na základních (včetně zvláštních a speciálních) školách a středních školách v okrese Uherské Hradiště celkem 140 besed a přednášek, o rok dříve to bylo 151 besed. Program je poskytován zdarma. Nabízené preventivně výchovné programy vhodné pro druhý stupeň ZŠ:

- Bezpečné chování – program zaměřený na bezpečné používání komunikačních prostředků (internet, mobilní telefon apod.),
- Trestná činnost mládeže páchaná na mládeži – program zaměřený na protiprávní jednání páchaného dětmi, nebo na dětech, alkohol, cigarety a drogy,
- To je zákon, kámo! – návazný program projektu REVOLUTION TRAIN, zaměřený na závislosti, legálnost a škodlivost drog.

Policie ČR nabízí v oblasti prevence kriminality informace a rady, které jsou dostupné na webových stránkách Policie ČR, preventivní aktivity pro děti a mládež, především v oblastech bezpečného chování, dopravní výchovy a bezpečného pohybu v kyberprostoru (Policie ČR, 2021b).

Dům dětí a mládeže Šikula (dále v textu jen DDM)

Jedná se o příspěvkovou organizaci zřízenou městem Uherské Hradiště za účelem výchovy a vzdělávání dětí a mládeže mimo školní výuku. DDM Šikula nabízí široké spektrum zájmových kroužků v oblastech sportovní, výtvarné, přírodovědné i technické, táborů a aktivit určených pro děti a mládež ke smysluplnému trávení volného času (Dům dětí a mládeže Šikula Uherské Hradiště, 2021).

Přírodovědné centrum TRNKA

Přírodovědné centrum TRNKA je jedním z oddělení DDM Šikula, které sídlí v budově ZŠ Za Alejí. Činnost centra je zaměřena na vzdělávání a výchovu dětí v environmentální oblasti. Kromě výukových programů TRNKA nabízí besedy, zájmové kroužky, vzdělávací semináře, tábory, celodenní akce a informační materiály v oblasti ekologie a udržitelnosti.

Výukové programy pro 2. stupeň ZŠ:

- Voda pro život.
- Hmyz, mám se ho bát?
- Všechno lítá, co má peří.
- Chráněná území okolí Uherského Hradiště.
- Co se děje ve světě.
- Já, spotřebitel.
- Nekonečný hon za energií.

Kromě výukových programů nabízí školám také realizaci Projektových dnů na dané téma, např. Den Země, Voda, Ovzduší apod. (Přírodovědné centrum TRNKA, 2021).

Středisko Akropolis

Centrum Akropolis poskytuje širokou nabídku vzdělávacích, volnočasových a dobrovolnických aktivit s cílem smysluplného a aktivního využívání volného času.

Programy jsou zaměřené pro děti, mládež, dospělé i seniory a také bezplatné poradenství v oblastech pedagogické, psychologické, mediační nebo sociální.

Cílem střediska je posílení funkce rodiny a navazování sociálních vztahů jak mezi generacemi, tak mezi vrstevníky, což přispívá k lepšímu začlenění jednotlivců do kolektivu (Centrum Akropolis Uherské Hradiště, 2014).

PARK ROCHUS o. p. s.

Park Rochus se nachází na území města Uherské Hradiště, v lokalitě bývalého vojenského cvičiště. Jedná se o evropsky významnou lokalitu zařazenou na seznam Natura 2000. Tato instituce nabízí terénní exkurze, výukové a zážitkové programy pro děti i dospělé. Areál parku zaujme návštěvníky především rozmanitou strukturou krajiny – nachází se tady vinice, ovocné sady, křovinaté i luční porosty. Areál parku láká na nově vybudované muzeum lidových tradic v přírodě, které návštěvníkům nabízí seznámení s lidovými tradicemi, folklorními zvyky a obyčejí v oblasti regionu Slovácka.

Nabízené výukové programy vhodné pro 2. stupeň ZŠ jsou zaměřeny na budování vztahu k přírodě, její ochraně, pochopení zákonitostí a významu přírody pro člověka, budování povědomí o historii a tradicích Slováckého regionu. Jedná se o preventivní programy:

- Neházejme věci za hlavu.
- Za skrytými poklady přírody.
- Z pole až na talíř.
- Adventní čas už je tady zas.
- Tý-den Země.
- Od fašanku až do Velikonoc.
- Řemeslo má zlaté dno (Park Rochus, 2015).

Vzdělávací a informační centrum CHKO Bílé Karpaty o. p. s.

Toto vzdělávací a informační centrum nabízí vzdělávání a aktivity v oblasti environmentální výchovy a ochrany přírody. Cílem jejich činnosti je poznat region východní Moravy a CHKO Bílé Karpaty. Učí děti budovat si vztah ke krajině a oblasti, kde se narodily (Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, 2021).

Společnost Podané ruce o. p. s. – Kontaktní centrum Charáč

V Uherském Hradišti sídlí kontaktní centrum Charáč, které funguje jako nízkoprahová ambulanci a terénní služba zaměřující se na oblast drogové problematiky v Uherské Hradišti, Uherském Brodě a Bojkovicích. Jedná se převážně o aktivity v oblasti prevence sekundární a terciální. Centrum poskytuje podporu lidem, kteří se vlivem drog dostali do tíživé životní situace. Nabízí sociální pomoc ve formě konzultací a poradenství, nejen pro osoby závislé, ale i jejich blízké, ale také možnost využít zázemí centra k základní hygieně (sprcha, pračka). Klienty podporuje v abstinenci a odvykání. V rámci minimalizace škod zabezpečuje také výměny injekčních setů a zdravotnického materiálu, testování na virus hepatidy C (HCV) a HIV.

Společnost také poskytuje širokou škálu programů v oblasti problematiky rizikového chování, směřovanou především k pedagogům, metodikům prevence a pracovníkům nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (Kontaktní centrum Uherské Hradiště, 2021).

Městský úřad Uherské Hradiště

MěÚ spoluprací útvaru městského architekta, Městské policie, Policie ČR a pracovní skupiny pro prevenci kriminality vytváří Koncepti prevence kriminality pro město Uherské Hradiště pro určité časové období (aktuálně pro roky 2019-2024). Cílem města je zvýšit bezpečnost a posílit prevenci kriminality ve městě formou rozšiřování kamerových systémů, posílení preventivních aktivit, rozšiřováním možností volnočasového vyžití, rozvojem infrastruktury pro sport a spolkovou činnost a zajištěním vhodných sociálních služeb pro ohrožené skupiny obyvatel.

Oddělení plánování sociálních služeb plní úkoly z oblasti prorodinné a protidrogové politiky Uherského Hradiště, problematiky rizikového chování a trestné činnosti, národnostních menšin, etnik a multikulturalismu.

Oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále v textu OSPOD) zajišťuje sociálně právní ochranu dětí mladších 18 let. Pracovníci OSPOD provádí depistáž v terénu, sociální šetření, primární prevenci sociálně patologických jevů a následně vyhodnocuje situaci dítěte a zpracovává individuální plán ochrany dítěte, to vše v zájmu blaha dítěte (Uherské Hradiště, 2021a).

Nízkoprahové centrum TULIP

TULIP je zařízení pro děti a mládež, které se cítí být v tíživé situaci, se kterou si nedokážou poradit vlastními silami. Takovým dětem poskytuje zázemí pro sebezvoje a smysluplné trávení volného času. Náplní činnosti centra je realizace výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, poskytování sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Cílem služby je poskytnout prostor a poradenství dětem ve věku od 12 do 26 let, aby mohly pozitivně ovlivnit svůj budoucí vývoj a postavit se čelem k životní situaci, ve které se nacházejí (Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež TULIP, 2009).

Základní školy v Uherském Hradišti využívají dále spolupráce s ekologickým centrem Žabka, Hasičským záchranným sborem v Uherském Hradišti, Hudební školou Yamaha a jinými organizacemi, které se podílejí na prevenci rizikového chování mládeže.

Pro efektivní prevenci je důležitá spolupráce subjektů, které se na prevenci podílejí. Nejedná se pouze o orgány státní správy, vzdělávací nebo poradenská centra, zájmové organizace, ale také o spolupráci školy a rodičů dítěte (Národní strategie primární prevence, 2019).

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Ke zjištění stavu drogové prevence a prevence kriminality na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti bylo použito dotazníkového šetření. K vytvoření dotazníku bylo využito webové stránky www.survio.com, která je populární v oblasti tvorby anket, dotazníků a marketingových průzkumů pro svoji jednoduchost a efektivitu.

Dotazníky byly směřovány elektronickou cestou k ředitelům ZŠ Za Alejí, ZŠ UNESCO, ZŠ Sportovní a ZŠ Větrná v Uherském Hradišti, s žádostí o rozšíření dotazníku žákům. Dále proběhla distribuce dotazníku prostřednictvím sociálních sítí přímo k žákům.

Dotazník obsahoval celkem 21 otázek a jeho vyplnění bylo dobrovolné a zcela anonymní. Otázky č. 1-4 se zaměřovaly na bližší charakteristiku respondentů, otázky č. 5-8 na drogovou problematiku, otázky č. 9-12 na zkušenosti respondentů s kriminalitou. Otázky č. 13–20 byly směřovány k drogové prevenci a prevenci kriminality v rámci školy, k subjektivnímu hodnocení prevence a bezpečnosti.

Otázky č. 1, 2, 3, 4, 6, 12, 16 a 17 byly určeny na jednu odpověď. U otázek 5, 7, 8, 9, 11 a 13 měli respondenti možnost označit více odpovědí. Otázky 14 a 15 sloužili k seřazení možností dle vlastních priorit a otázky č. 18-20 vyžadovali subjektivní hodnocení jednotlivých možností. Poslední otázka č. 21 byla ponechána v otevřené formě pro připomínky nebo náměty žáků.

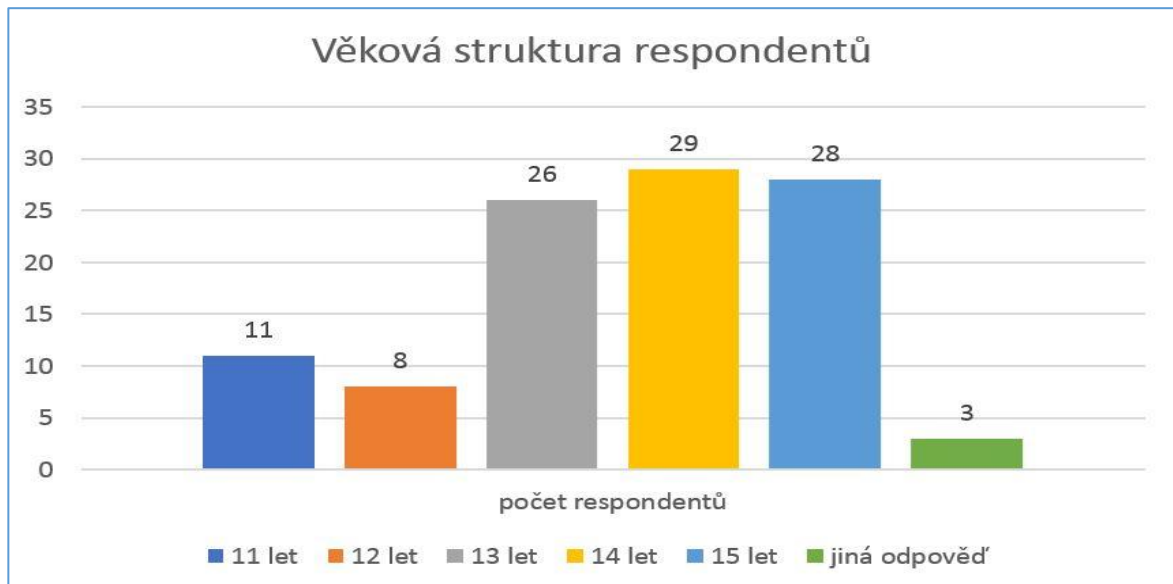
V době sběru dat k dotazníkovému šetření, v dubnu 2021, byla vládním opatřením v souvislosti s pandemií viru COVID-19 uzavřena všechna školská zařízení a výuka probíhala v online režimu. Žáci byli v úvodu dotazníku požádáni, aby na otázky odpovídali tak, jak si situace vybavují z běžné prezenční výuky.

Druhý stupeň ZŠ, na které je dotazníkové šetření zaměřeno, navštěvuje celkem 1124 žáků. Odkaz s dotazníkem navštívilo celkem 142 osob. Dotazník odeslalo celkem 105 respondentů z nichž 102 je žákem druhého stupně jedné z výše uvedených škol. Lze tedy říct, že zjištěná data pochází od souboru respondentů, který tvoří 8 % z celkové cílové skupiny. A úspěšnost vyplnění dotazníku byla více než 70 % (počet vyplnění /počet návštěv odkazu).

9.1 Analýza dat z výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 1 – Jaký je váš věk?

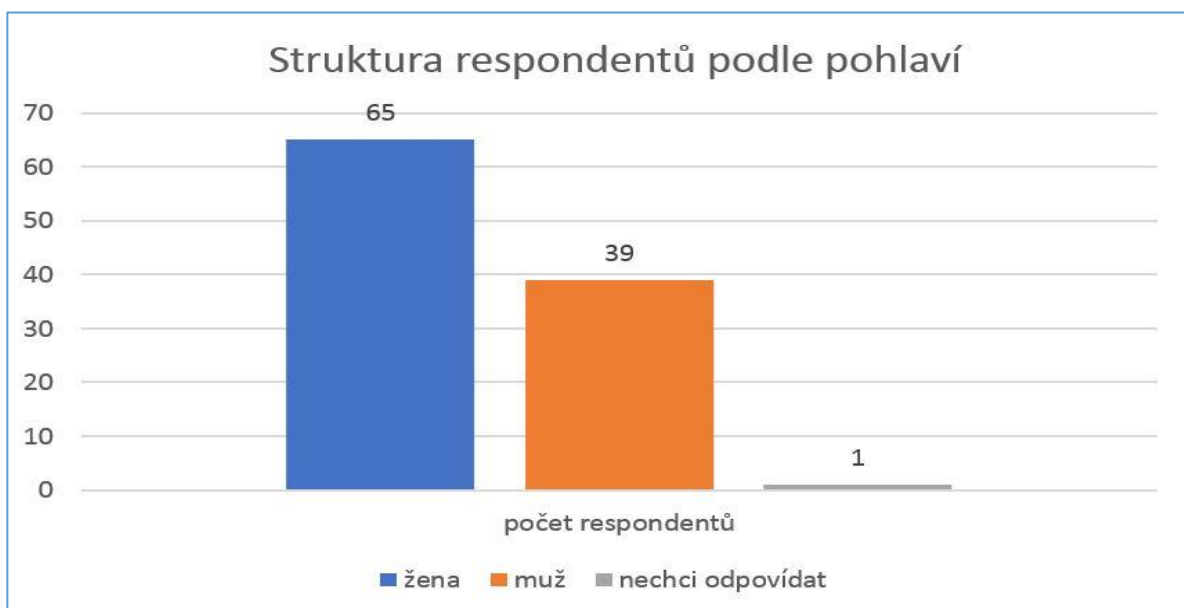
Graf 3 ukazuje věkovou strukturu respondentů. Možnosti grafu byli zvoleny podle obvyklého věku žáků druhého stupně ZŠ. Nejvíce respondentů je ve věku 14 a 15 let.

Graf 3 – Věková struktura respondentů (zdroj: vlastní)

Otázka č. 2 – Jaké je vaše pohlaví?

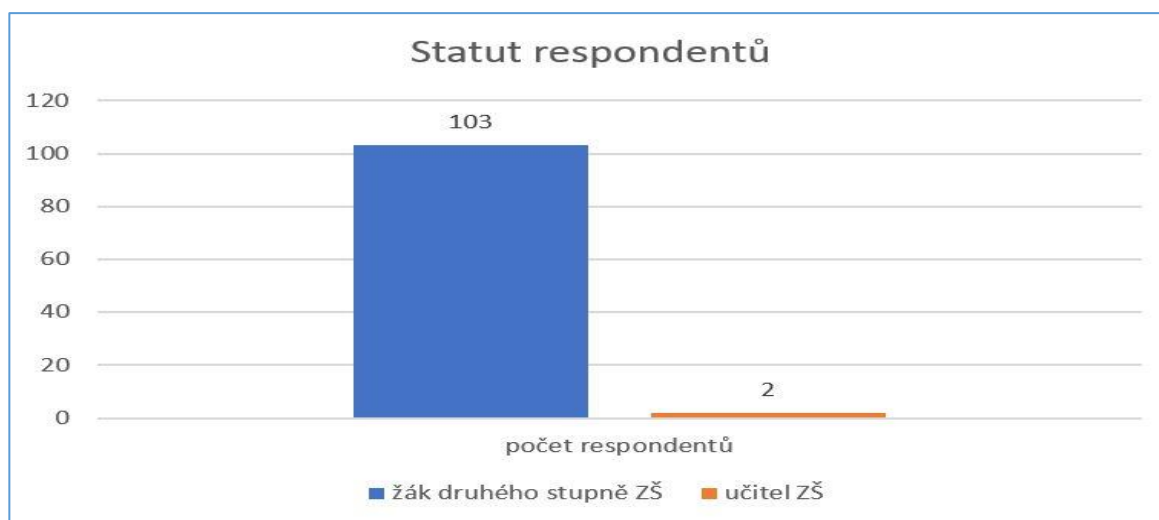
Respondenti, kteří odpovídali v dotazníku byli z více než 60 % ženského pohlaví, 39 dotázaných byli muži. V jednom případě pak respondent uvedl, že nechce na otázku odpovědět.

Graf 4 – Struktura respondentů podle pohlaví (zdroj: vlastní)

Otázka č. 3 – Jaký je váš statut?

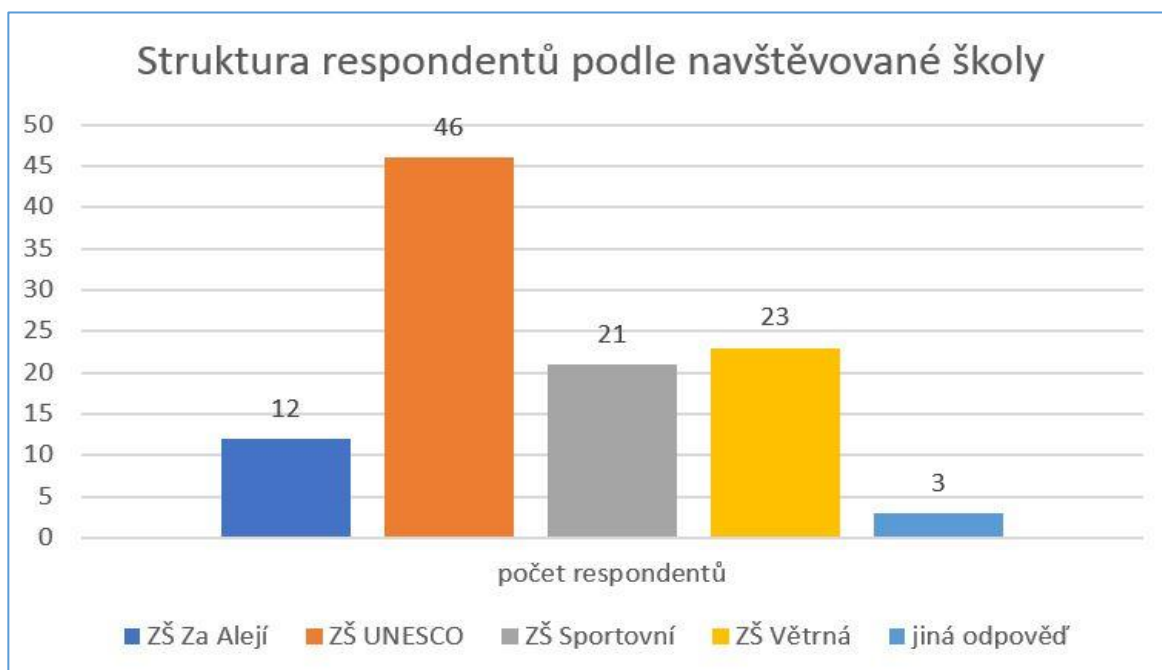
Dotazník byl zodpovězen z 98 % žáky druhého stupně ZŠ. Dva z respondentů byli učitelé.

Graf 5 – Statut respondentů (zdroj: vlastní)

Otázka č. 4 – Kterou školu navštěvujete?

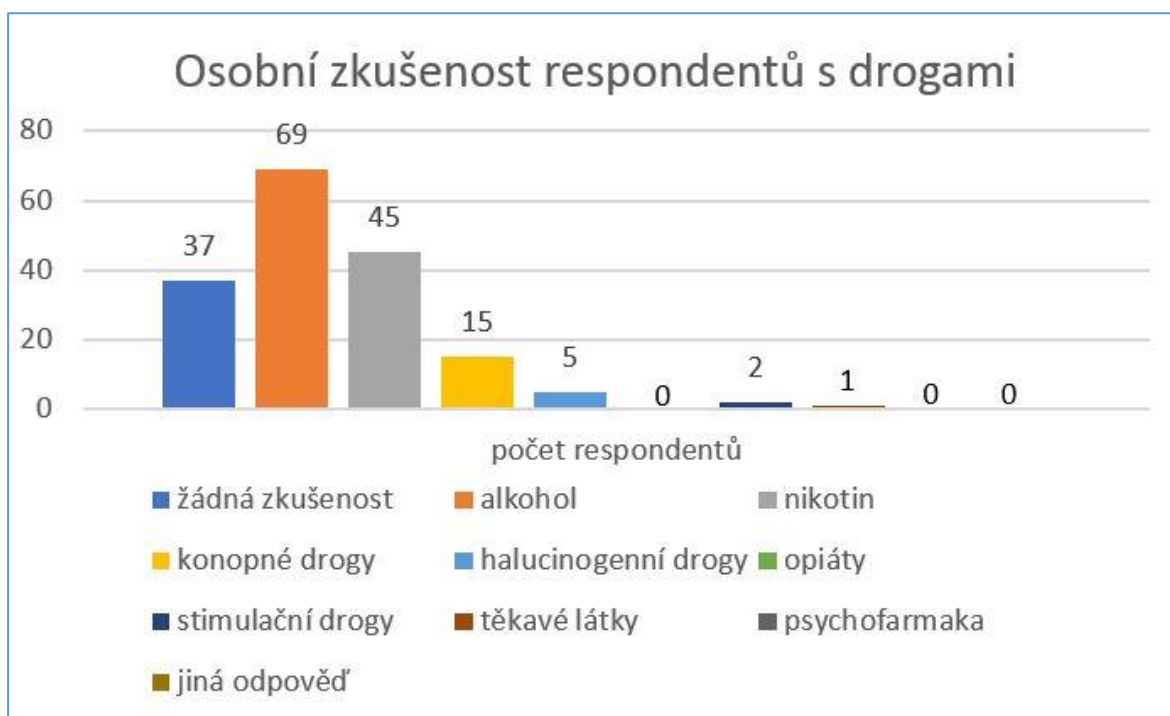
Možnosti této otázky byli voleny dle cílové skupiny, na kterou se práce zaměřuje. Byla také uvedena možnost jiné odpovědi, které využili celkem 3 respondenti. Procentuálně nejvyšší zástup respondentů je ze ZŠ UNESCO, dále dle pořadí ZŠ Větrná, ZŠ Sportovní a ZŠ Za Alejí.

Graf 6 – Struktura respondentů podle navštěvované školy (zdroj: vlastní)

Otázka č. 5 – Máte osobní zkušenost s drogami?

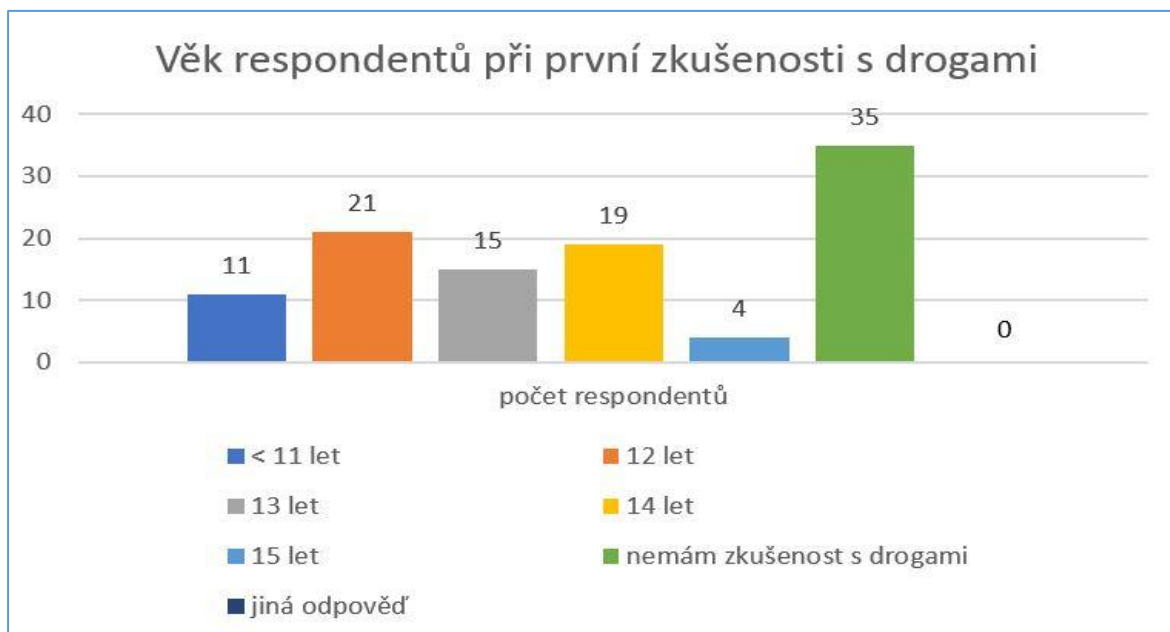
Cílem této otázky bylo zjistit, zda mají žáci již nějakou osobní zkušenost s drogami a v případě, že ano, zjistit s jakými. Graf ukazuje, že žádnou zkušenost s drogami nemá 37 respondentů, tzn. 35 % dotázaných. Ostatní přibližně dvě třetiny respondentů uvedli, že mají nejčastěji zkušenost s alkoholem a nikotinem. Necelých 15 % z respondentů uvedlo i zkušenost s konopnými drogami jako je marihuana, nebo hašiš. Z ostatních možností uvedlo 5 žáků zkušenost s halucinogeny, 2 žáci se stimulačními drogami a 1 respondent má zkušenost s těkavými látkami.

Graf 7 – Osobní zkušenost respondentů s drogami (zdroj: vlastní)

Otázka č. 6 – Kolik let vám bylo při první zkušenosti s drogami?

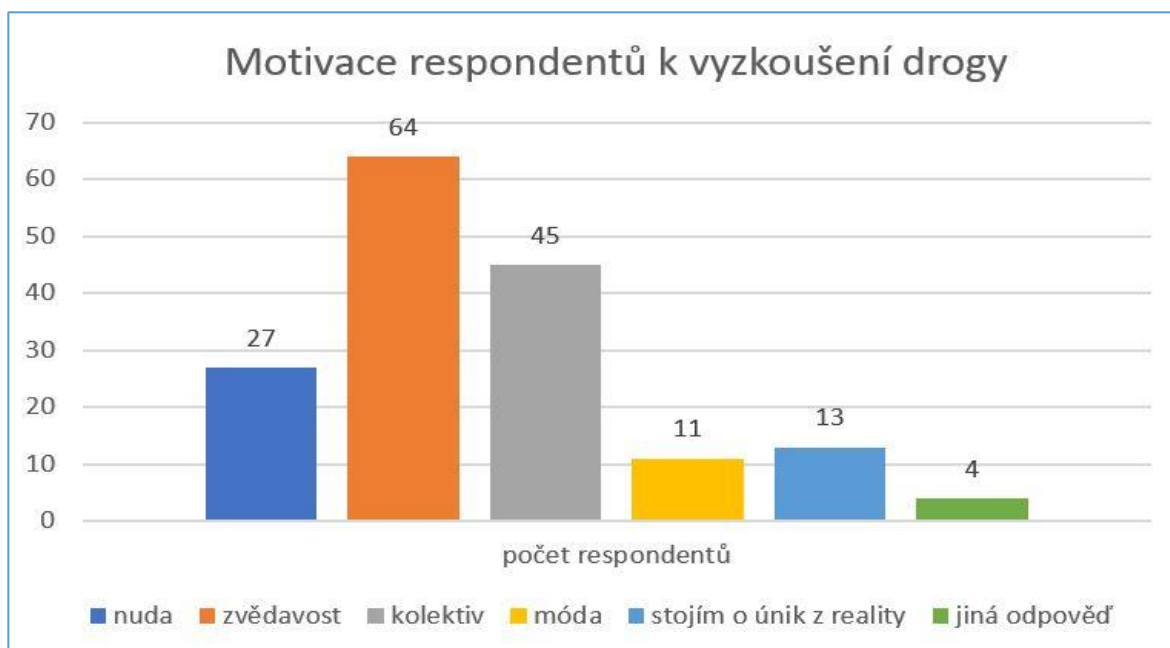
Cílem otázky je zjistit, v jakém věku nejčastěji dochází k prvním zkušenostem s drogami. Z grafu můžeme vyčíst, že mimo třetinu respondentů, která uvedla, že žádnou zkušenost s drogami nemá, tak nejvíce žáků získalo první zkušenost mezi 12 a 14 rokem svého života. V 15 letech poprvé okusili drogu jen asi 4 % dotázaných, a méně než 11 let bylo více než 10 % skupině respondentů. Možnosti uvést jiný věk nevyužil ani jedna z dotazovaných osob. Lze tedy obecně říct, že celé dvě třetiny žáků získali svoji první zkušenost s drogami ve věku do 15 let.

Graf 8 -Věk respondentů při první zkušenosti s drogami (zdroj: vlastní)

Otázka č. 7 – Co vás nejpravděpodobněji motivuje vyzkoušet drogu?

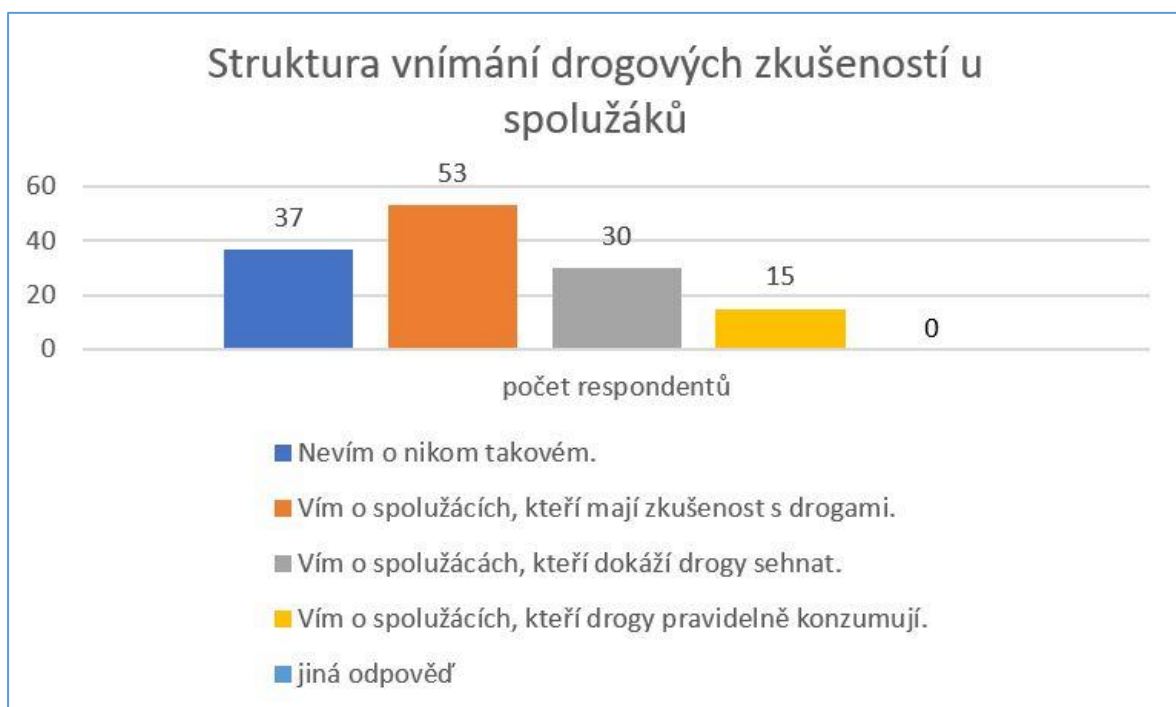
Otázka směřovala k důvodům, které mládež vedou vyzkoušet drogu a bylo možné vybrat více možností. Z uvedených důvodů byla nejčastěji uváděna zvědavost a do u 61 % dotázaných, dále pak kolektiv v téměř 43 % případů. Respondentů, kteří uvedli jako důvod módu bylo lehce přes 10 %, podobně jako u respondentů, kteří za požitím drogy hledali únik z reality. Čtyři respondenti uvedli, že by odpověděli jinak, ale vlastní důvod neuvodli.

Graf 9 – Motivace respondentů k vyzkoušení drogy (zdroj: vlastní)

Otázka č. 8 – Víte o spolužácích (v rámci své školy), kteří mají s drogami problém, jsou jejich pravidelnými uživateli, nebo k nim mají přístup?

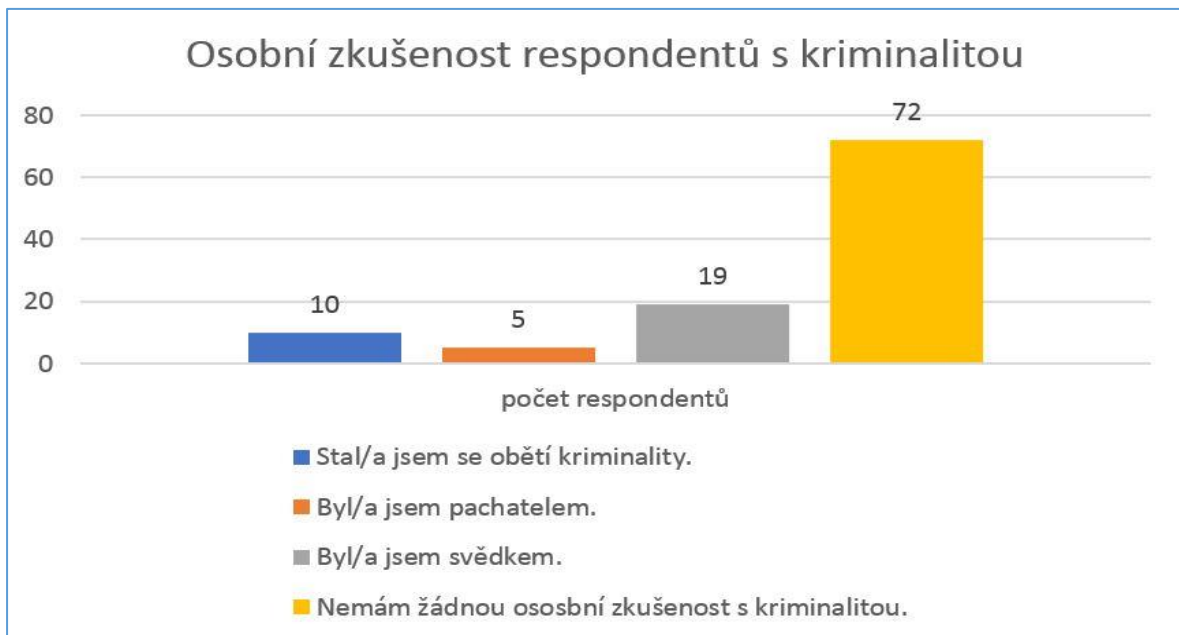
Otázka ukazuje, že žáci si všímají dění kolem sebe a vnímají chování vrstevníků. Respondenti mohli volit více možností, protože se vzájemně nevyklučují. Z dotázaných žáků uvedla pouze přibližně jedna třetina, že o nikom takovém neví. Polovina respondentů, ale ví o spolužácích, kteří mají zkušenost s drogami, 30 respondentů dokonce uvádí, že znají spolužáky, kteří drogy dokážou sehnat. Necelých 15 % respondentů pak uvedlo, že zná spolužáky, kteří drogy konzumují pravidelně. Možnosti odpovědět jinak nevyužil ani jeden člověk z dotazovaných.

Graf 10 – Struktura vnímání drogových zkušeností u spolužáků (zdroj: vlastní)

Otázka č. 9 – Máte osobní zkušenost s kriminalitou?

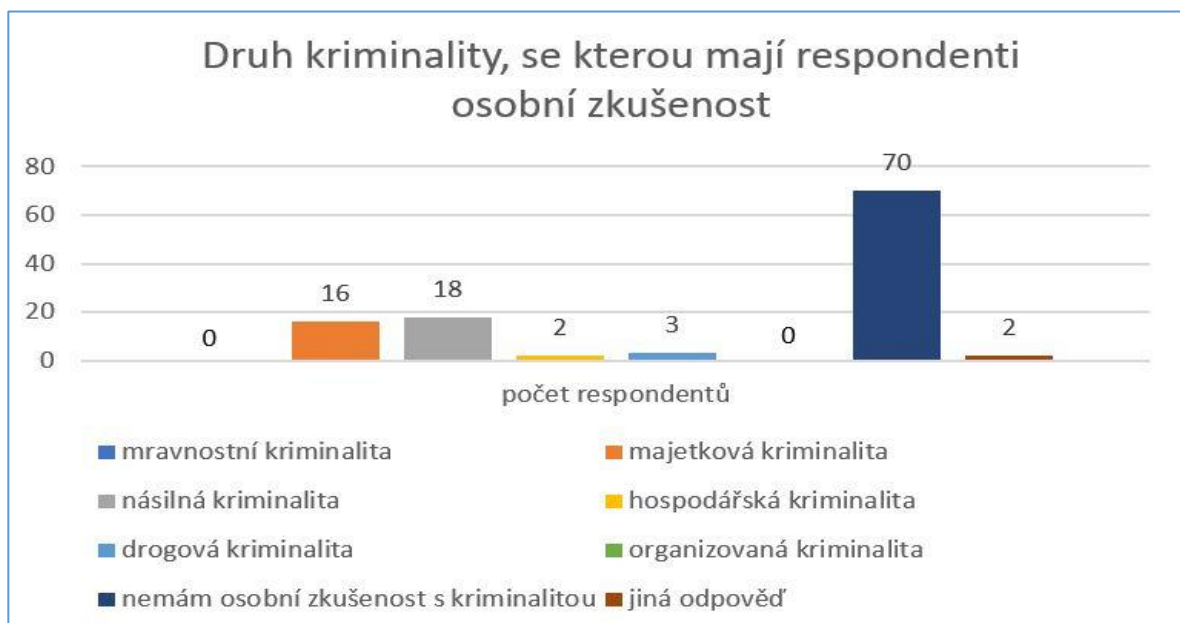
Téměř 70 % respondentů uvedlo, že žádnou zkušenost s kriminalitou nemá. V 18 % případů byl dotázaný svědkem kriminality, v necelých 10 % její obětí a 5 respondentů dokonce uvedlo, že bylo pachatelem. Respondenti měli možnost označit více odpovědí, protože se vzájemně neruší.

Graf 11 – Osobní zkušenost respondentů s kriminalitou (zdroj: vlastní)

Otázka č. 10 – O jaký druh kriminality šlo?

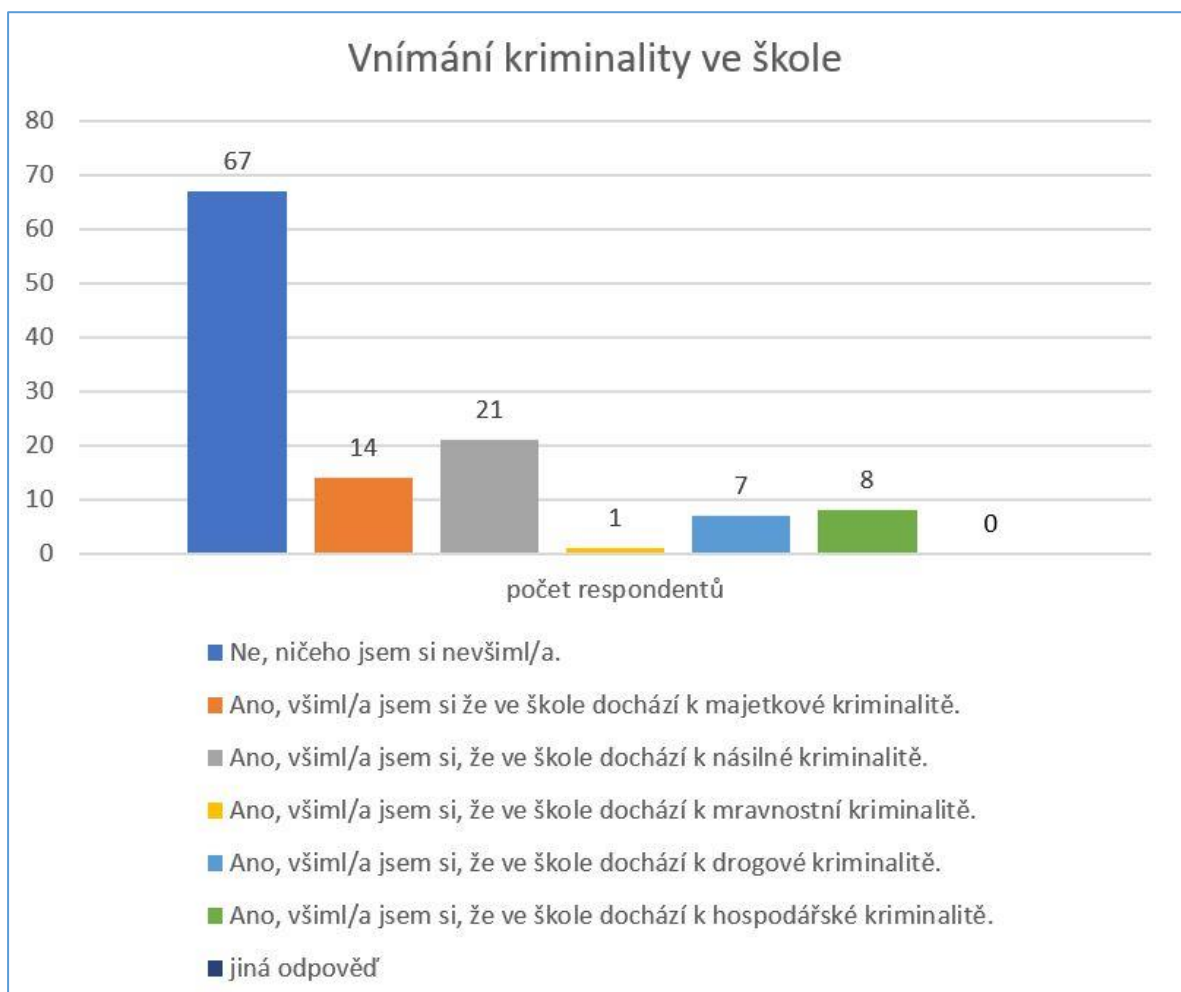
Dvě třetiny respondentů uvedly, že nemají žádnou zkušenost s kriminalitou. Ve zbylých případech uvádělo nejvíce respondentů zkušenost s majetkovou kriminalitou (krádeže, vloupání, podvody, poškození cizího majetku apod.) a násilnou kriminalitou (agresivita, šikana, násilí apod.). Drogovou kriminalitu uvedli celkem 3 z dotázaných, 2 zmínili hospodářskou kriminalitu a dva respondenti uvedli jinou možnost, bez upřesnění.

Graf 12 – Druh kriminality, se kterou mají respondenti osobní zkušenost (zdroj: vlastní)

Otázka č. 11 – Všimli jste si, že by docházelo ke kriminalitě na vaší škole?

Téměř 64 % respondentů si ve škole žádné formy kriminality nevšimlo, ale pětina dotázaných uvedla, že zaznamenali násilnou kriminalitu (např. ve formě šikany, nebo násilí) a 13 % z dotázaných si všimlo majetkové kriminality (např. drobné krádeže, ničení cizího majetku, sprejerství). Drogovou kriminalitu uvedlo 7 respondentů a 8 žáků zmínilo i hospodářskou kriminalitu (např. porušování autorského zákona, nebo padělání měny). Mravnostní kriminalita byla uvedena jedním respondentem.

Graf 13 – Vnímání kriminality ve škole (zdroj: vlastní)

Otázka č. 12 – Uvědomujete si důsledky protiprávního jednání (trestná činnost, přeštky)?

Plného významu kriminality a důsledků, jaké má na pachatele, tak na oběť si je vědoma téměř jedna čtvrtina dotázaných. 20 % respondentů uvedlo, že vnímá, co je kriminalita, ale neuvědomuje si, jaké mohou být důsledky. Téměř stejně velká skupina respondentů uvedla, že ví, co si představit pod pojmem kriminalita, ale nedokážou rozlišit, co sem zařadit.

Důsledky pro pachatele si uvědomuje 12 z dotázaných, důsledky pro oběť pak 11 osob. Přes 15 % dotázaných pak uvedlo, že neví.

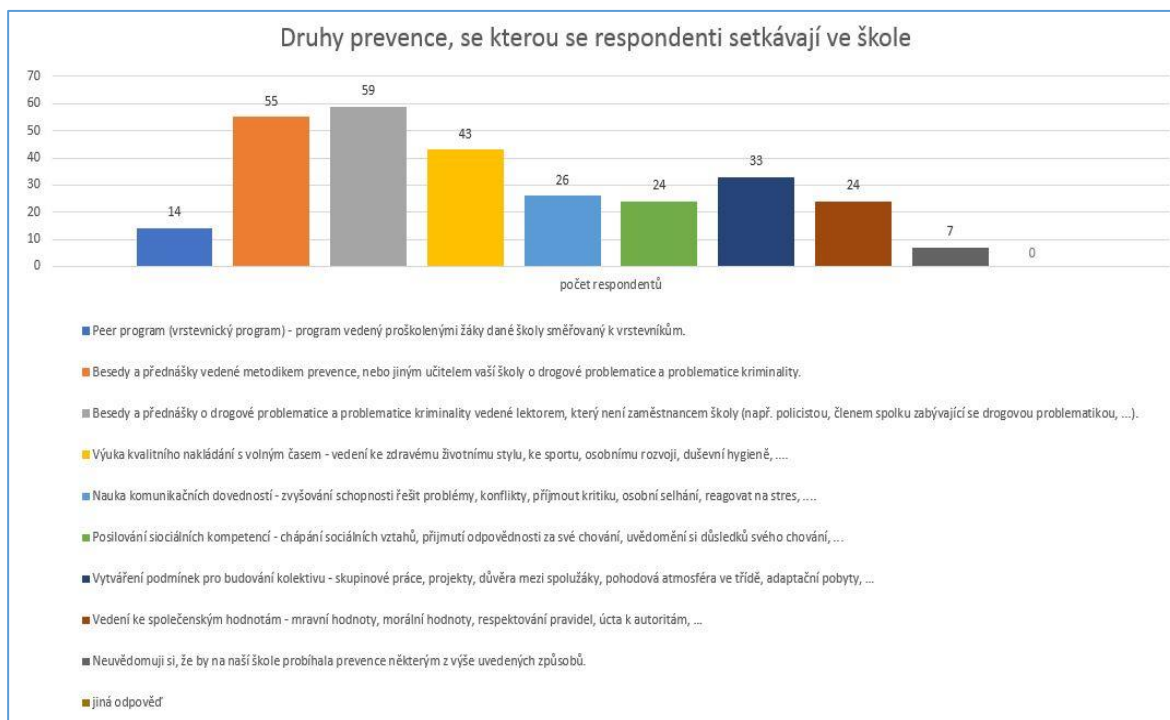

Graf 14 – Uvědomění si důsledků protiprávního jednání (zdroj: vlastní)

Otázka č. 13 – Vyberte, s kterými druhy prevence se na své škole setkáváte.

U této otázky bylo možné vybrat více odpovědí. Pouze 7 respondentů uvedlo, že si neuvědomuje, že by některá z uvedených forem preventivních aktivit ve škole probíhala. Více než polovina žáků uvedla, že ve škole probíhají programy specifické primární prevence formou besed a přednášek vedených metodikem prevence, pedagogem školy, nebo lektorem, který není zaměstnancem školy. Prevenci ve formě posilování komunikačních dovedností, sociálních kompetencí nebo vedení ke společenským hodnotám uváděla přibližně jedna čtvrtina respondentů. Třetina dotázaných uvedla vytváření podmínek pro budování kolektivu a více než 40 % dotázaných odpovědělo, že se ve škole učí kvalitnímu nakládání s volným časem.

Výsledky jsou subjektivní, to že žáci daný druh prevence ve škole nezaznamenali, nemusí jasně určovat, že není využíván, ale že chápání žáků ještě nemusí být na takové úrovni, aby onen druh prevence zařazený do výuky vnímaly v kontextu.

Graf 15 – Druhy prevence, se kterou se respondenti setkávají ve škole (zdroj: vlastní)

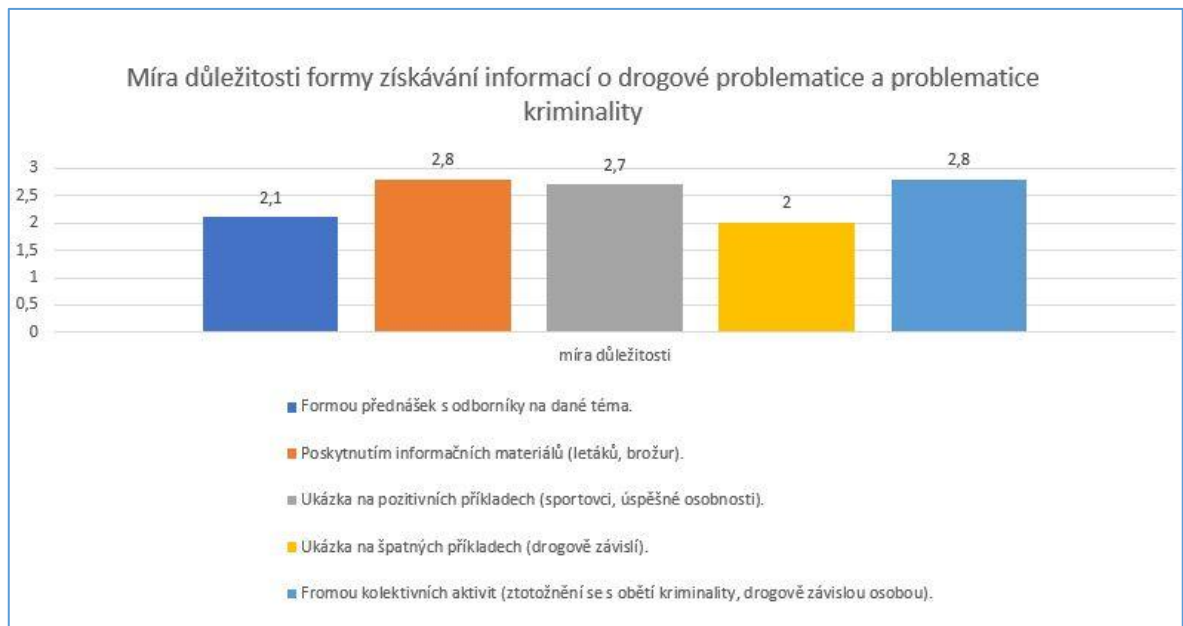
Otázka č. 14 – Jakým způsobem preferujete, aby vám škola předávala informace o drogové problematice a problematice kriminality?

Tato otázka byla určena k seřazení jednotlivých možností získávání informací k drogové problematice a problematice kriminalit, podle důležitostí, jakou jim dotazovaný dal.

Jako nejdůležitější formu získávání informací zvolili respondenti informační materiály ve formě brožur a letáků a kolektivní aktivity, s možností lépe se ztotožnit s tím, co si prožívá např. oběť kriminality, nebo drogově závislý. Může se jednat o hry, kdy je simulována určitá situace a žák se snaží, co nejvíce ztotožnit s postavou, kterou hraje, následně lektor, který program vede pomáhá definovat, co se přesněji v člověku odehrává.

Další nejvíce preferovanou možností je ukázka na pozitivních příkladech (např. sportovcích nebo úspěšných osobnostech). Pozitivním příkladem je možné žáky inspirovat a motivovat, dát jim pozitivní vzor.

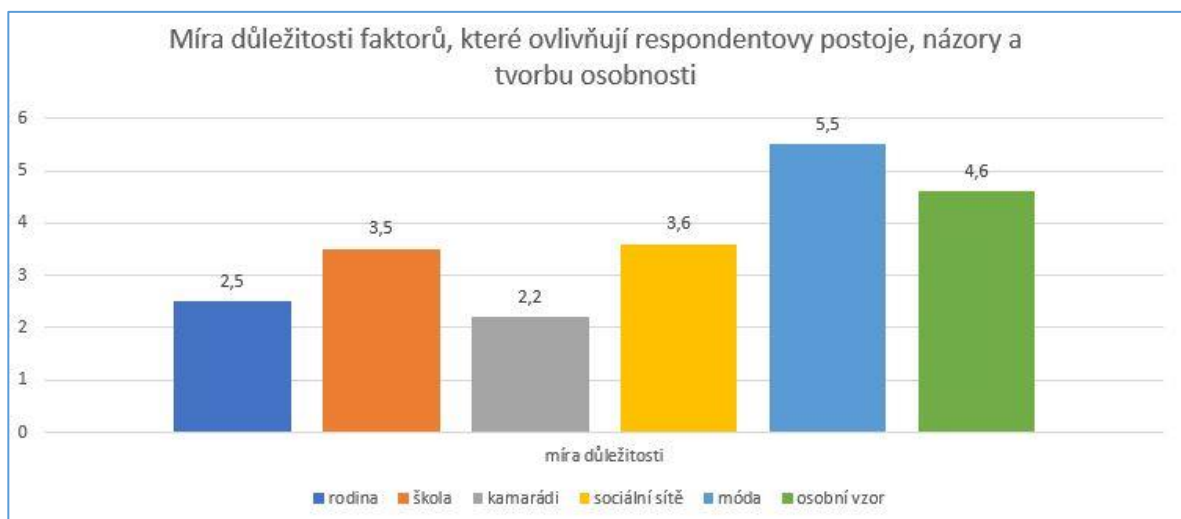
Nejnižší preference byly uděleny ukázkám na špatných příkladech (např. drogově závislých) a přednáškám s odborníky na dané téma. Špatné příklady je důležité uvést, ale neměly by působit jako zastrašování.

Graf 16 – Míra důležitosti formy získávání informací o drogové problematice a problematice kriminality (zdroj: vlastní)

Otázka č. 15 – Kdo vás v životních postojích, názorech a tvorbě vlastní osobnosti nejvíce ovlivňuje?

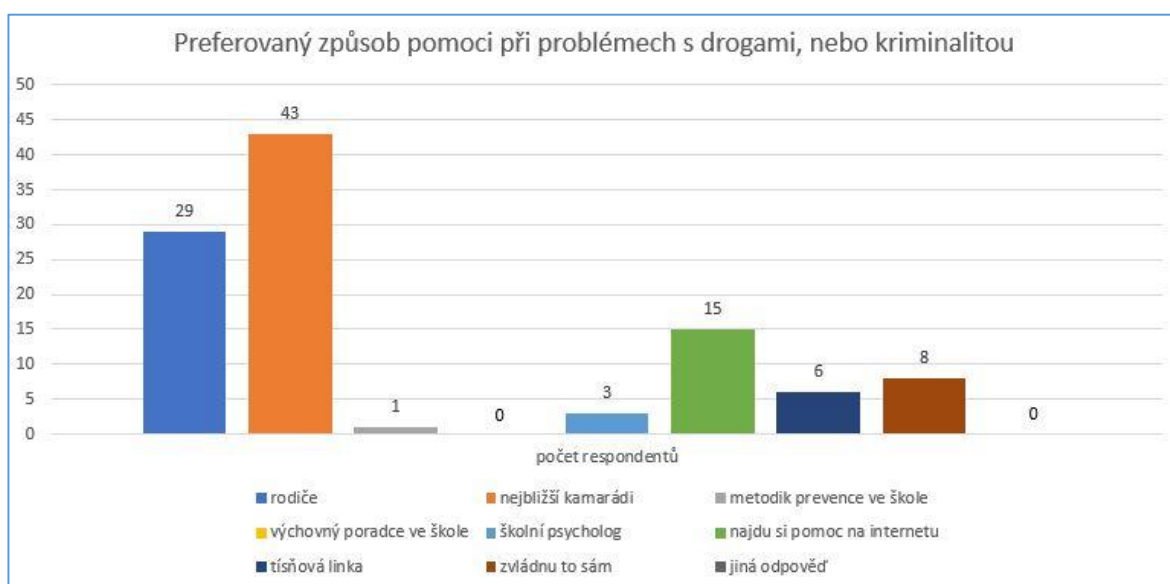
Otázka byla určena k seřazení jednotlivých možností od nedůležitější po nejméně důležitou. Důležitost je určena mírou důležitosti. Získaná data ukazují, že respondenty ve tvorbě názorů, postojů a budování vlastní osobnosti nejvíce ovlivňuje móda, osobní vzor a sociální síť. Vliv školy se umístil jako čtvrtý nejvýznamnější faktor, dále až rodina a kamarádi.

Graf 17 – Míra důležitosti faktorů, které ovlivňují respondentovy postoje, názory a tvorbu osobnosti (zdroj: vlastní)

Otázka č. 16 – Pokud se dostanete do situace, kdy máte problém s drogami, nebo kriminalitou (ať už jste obětí, nebo pachatelem), potřebujete se svěřit, poradit, nebo pomoci s řešením, na koho se obrátíte?

Otázka určuje, v koho vkládá respondent největší důvěru. Přes 40 % dotázaných uvedlo nejbližší kamarády. Ve více než čtvrtině případů pak své rodiče. V 15 případech by si respondenti našli pomoc na internetu (formou online poradny, nebo kontaktu na specializované zařízení) a 6 žáků uvedlo, že by zavolalo na tísňovou linku (Linka důvěry, Linka bezpečí apod.). Osm respondentů by se situaci pokusilo zvládnout samo. Tři žáci uvedli, že by se obrátili na školního psychologa a jen v jednom případě by kontaktovali metodika prevence ve své škole.

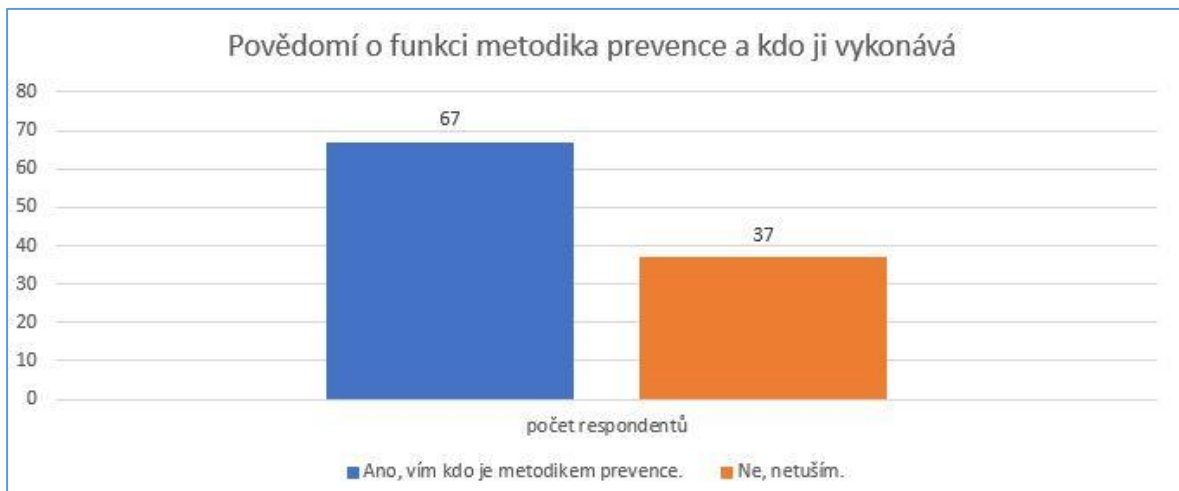

Graf 18 – Preferovaný způsob pomoci při problémech s drogami, nebo kriminalitou (zdroj: vlastní)

Otázka č. 17 – Víte, kdo zastává na vaší škole funkci metodika prevence?

K této otázce byla uvedena nápověda formou stručného charakterizování role metodika prevence. Přesto uvedlo 37 respondentů, že netuší, kdo je metodikem prevence v jejich ZŠ.

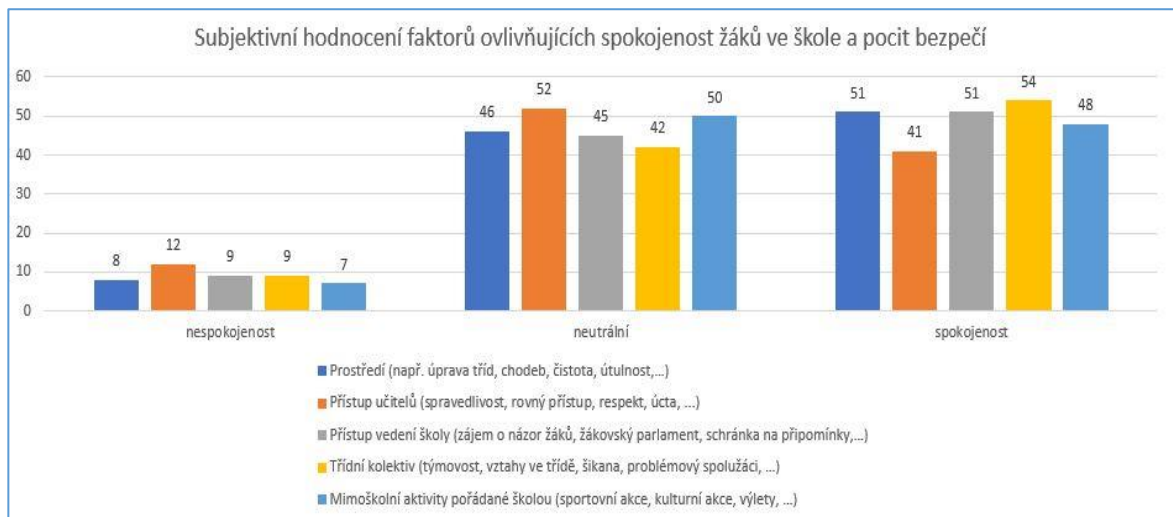
Téměř v 65 % případů byla odpověď kladná. Jeden z respondentů na tuto otázku neodpověděl vůbec. Lze tedy zobecnit, že jedna třetina z dotázaných žáků neví, kdo je v jejich škole metodikem prevence. Tento fakt může být způsobem i distanční výukou, která střídavě probíhá na ZŠ od března 2020, v souvislosti s pandemií Covid-19. Nižší ročníky tedy nemuseli mít možnost příliš možností se s metodikem prevence setkat.

Graf 19 – Povědomí o funkci metodika prevence (zdroj: vlastní)

Otázka č. 18 – Ohodnoťte uvedené faktory:

Tato otázka byla uvedena z důvodu, že faktory jako je prostředí ve škole, přístup učitelů, přístup vedení školy k žákům, atmosféra v třídním kolektivu nebo aktivity, které škola organizuje a odehrávají se mimo půdu školy ovlivňují rizikové chování žáků a pocit jejich bezpečnosti ve škole.

Graf 20 – Subjektivní hodnocení faktorů ovlivňujících spokojenost žáků ve škole a pocit bezpečí (zdroj: vlastní)

Žáci mohli volit u každého faktoru ze tří možností – nespokojen/a, neutrální odpověď a velmi spokojen/a. Získaná data ukazují, že s prostředím ve školách (např. s úpravou tříd a chodeb, čistotou a útulností) je velmi spokojeno necelých 50 % respondentů. Neutrálně odpovědělo asi 44 % respondentů a 8 žáků uvedlo, že je nespokojeno.

Přístup učitelů je spokojeno skoro 40 % žáků, polovina odpověděla neutrálně a 12 respondentů není spokojeno. O něco lepší výsledky má přístup vedení školy (spokojenost v téměř polovině případů), kde nespokojenost vyjádřilo 9 žáků.

Nespokojenost ve třídním kolektivu vyjádřilo necelých 9 % respondentů, 40 % z nich se vyjádřilo neutrálně a přes 51 % žáků je s třídním kolektivem velmi spokojeno. Mimoškolní aktivity jsou pak hodnoceny téměř 46 % respondentů velmi kladně, o něco více respondentů je hodnotí neutrálně a 7 respondentů je nespokojeno.

Otázka č. 19 – Cítíte se ve své škole bezpečně (z hlediska ohrožení kriminalitou a drogami)?

U této otázky žáci hodnotili pomocí znázornění spokojenosti počtem hvězdiček, jak bezpečně se ve své škole cítí. Celkové průměrné hodnocení bezpečnosti škol z hlediska ohrožení kriminalitou a drogami je 4,2 z 5. Jeden z respondentů ohodnotil bezpečí ve škole jednou hvězdičkou – tedy že se necítí vůbec bezpečně, 5 respondentů uvedlo, že se spíše necítí bezpečně (2 hvězdičky z 5 možných), naopak zcela bezpečně si ve škole připadá 51 respondentů, tedy téměř polovina z dotázaných.

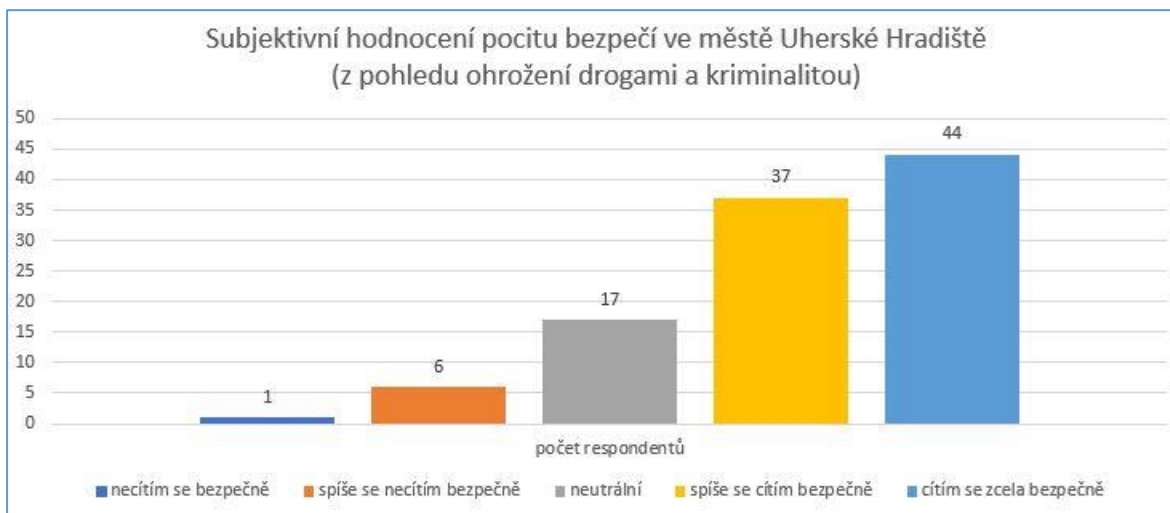

Graf 21 – Subjektivní hodnocení pocitu bezpečí ve škole
(zdroj: vlastní)

Otázka č. 20 – Uveďte, jak bezpečné je podle vašeho názoru město Uherské Hradiště (z pohledu kriminality a drogové problematiky).

Dotaz je postaven na stejném principu jako předchozí otázka – hodnocení prostřednictvím hvězdiček. Ze 105 odpovědí získalo město Uherské Hradiště hodnocení 4,1 z 5 možných.

Bezpečně se ve městě spíše necítí šest z dotázaných, další jedna osoba pak uvedla, že se bezpečně necítí vůbec. Spíše bezpečně a zcela bezpečně si připadá něco přes 77 % dotázaných.

Graf 22 – Subjektivní hodnocení pocitu bezpečí ve městě Uherské Hradiště (zdroj: vlastní)

Otázka č. 21 – Pokud máte k problematice drogové prevence a prevence kriminality nějaké připomínky, nebo náměty, jak zlepšit situaci na své škole, uveďte je prosím zde.

Poslední otázka dotazníku byla otevřená, určená pro odpověď textovou formou. Odpověď nebyla povinná. Dva respondenti uvedli, že neví, nebo netuší, jak zlepšit situaci v oblasti prevence ve škole. Jeden respondent by ocenil více přednášek. Zbýlých 102 respondentů nevyužilo možnosti se vyjádřit.

9.2 Shrnutí zjištěných informací

Analýzou dat získaných z dotazníkového šetření byly zjištěny tyto skutečnosti, ke kterým by mělo být přihlíženo při plánování prevence.

V drogové problematice jasně dominuje alkohol. Celé dvě třetiny respondentů uvádějí, že mají s alkoholem zkušenosti. Alkohol je obvykle dobře dostupný, často není v domácnostech dobře zabezpečen před dětmi a dospělí si neuvědomují, že svým chováním dětem nejdou příkladem, přestože je pro děti příklad a vzor velmi důležitý.

Hned za alkoholem vedou zkušenosti dětí s nikotinem a relativně vysoké číslo se objevuje i u konopných drog.

Vzhledem k těmto skutečnostem je třeba si uvědomit, že jistá dostupnost těchto produktů tady stále je a ani přes probíhající kampaně a opatření ve formě zákazu kouření na veřejných místech, zdražování tabákových výrobků nebo ilegálnosti technického konopí, není kouření stále společností vnímáno jako nenormální jev.

Velkou pozornost je třeba věnovat i zjištěným zkušenostem respondentů se stimulačními drogami, halucinogeny a těkavými látkami. Ač se jednalo o poměrně nízká čísla, dostupnost těchto látek v kolektivech dětí může vést k rychlému rozšiřování. Získaná data naznačují, že děti se v kolektivu svojí zkušeností s drogami rády pochlubí a vědí, kde a kdo umí drogy sehnat.

Žáci, kteří uvedli, že mají zkušenost s drogami, získali tuto zkušenost nejčastěji do věku 14 let. Desetině z nich bylo dokonce méně než 11 let. Tato čísla naznačují, že zásadní je v této oblasti zaměřit pozornost k oddálení prvních zkušeností s drogami k nižší věkové skupině a dále prevenci posilovat a prohlubovat.

Významným problémem je dětská zvědavost, která žáky nejčastěji žene k vyzkoušení drogy, vliv kolektivu na jedince a pocit nudy.

V oblasti kriminality zjištěná data poukazují na nejčastější zkušenosti s kriminalitou násilnou a majetkovou, stejné údaje byly zjištěny také dotázaním na kriminalitu ve školách. Děti ve školách zaznamenaly i výskyt kriminality drogové, hospodářské a v jednom případě i mravnostní. Zároveň si je důsledků kriminality alespoň částečně vědoma pouze necelá polovina z dotázaných žáků, což poukazuje na rezervy v oblasti znalosti trestní odpovědnosti a uvědomování si důsledků svého chování.

Co se způsobů, jakými je prevence na školách posilována, týká, tak zjištěná data ukázala, že prevence je ve školách zastoupena víceméně komplexně ve všech formách. Žáci preferují prevenci především ve formě informačních materiálů a formou kolektivních aktivit, kdy si mohou vyzkoušet a uvědomit, jaké situace jsou spojené např. s drogovou problematikou. Z informací získaných dotazníkovým šetřením dále vyplývá, že žáci upřednostňují motivaci formou ukázek na pozitivních případech, před demonstrováním problematiky na špatných příkladech. Aktivní programy jsou jim také blíže, než přednáška s odborníkem.

Ze sesbíraných dat vyplývá, že mládež je dnes velmi značně ovlivněna módou, osobním vzorem a sociálními sítěmi, tyto faktory jsou před školou, rodinou a kamarády, je tedy těžké je ovlivnit. Přesto má mládež ve své nejbližší kamarády a rodinu stále velkou důvěru a v případě, že má problém, neváhá se na ně obrátit.

Pokud se nechtějí obrátit na rodinu ani kamarády, hledají pomoc na internetu a na tísňových linkách. Jen velmi malá část žáků by se svěřila školnímu psychologovi nebo metodikovi prevence ve své škole. Velká část žáků ani neví, kdo metodikem prevence ve škole je.

Školy by neměly zapomínat na názor žáků. Úprava prostředí, přístup učitelů a vedení školy, vztahy v kolektivu, ale i program, který se odehrává mimo školu významně působí na vnímání dítěte a jeho chování. Špatné vztahy, neschopnost řešit problémy a konflikty, nehezké prostředí nebo pocit nezařazení do kolektivu mohou vést k výskytu rizikového chování.

Situace s pandemií COVID-19, kvůli které vláda vydala opatření k uzavření školských zařízení a k omezení setkávání vytváří dětem velmi složité podmínky pro vývoj. Počet hodin, které dítě strávilo u počítače se vlivem systému online výuku výrazně zvýšil, zvýšilo se tím také riziko kyberkriminality. Žákům chybí kontakt s vrstevníky pro budování vztahů v kolektivu, a především pohyb a sport, ke kterému po dlouhotrvající odmlce ztrácí motivaci.

Po návratu k běžnému stavu, tedy k fungování před vznikem pandemie, bude velkou výzvou pro rodiče, školy, zájmová zařízení, sportovní kluby a další instituce podílející se na vedení dětí ke zdravému životnímu stylu a sportu, aby nalákaly a motivovaly žáky k návratu k aktivitě.

Po návratu žáků k prezenční výuce by mělo proběhnout podrobné šetření ke zjištění, jaký vliv měla vládní opatření na rizikové chování žáků, zda nevzrostl počet uživatelů návykových látek a výskyt kriminality. Způsob prevence na školách by měl být aktualizován dle nově zjištěných informací.

9.3 Navrhovaná opatření ke zlepšení stávající situace

Před návrhem opatření k případnému zlepšení stávající situace, je potřeba podotknout, že preventivní aktivity a programy, které jsou pro mládež realizované v Uherském Hradišti, mají velmi dobrou úroveň. Tento fakt potvrzují i statistiky kriminality ve Zlínském kraji a v okrese Uherské Hradiště. Město zároveň poskytuje velmi dobré podmínky pro eliminaci rizikového chování.

Všechny ZŠ i město Uherské Hradiště v oblasti prevence vycházejí z národních strategií prevence a snaží se preventivně působit ve všech možných formách. Cílem všech organizací by mělo být především udržet stávající úroveň prevence a snažit se zdokonalovat jednotlivé programy.

Navrhovaná opatření ke zlepšení stávající situace:

- preventivní program pro rodiče – Jak předejít konzumaci drog u dětí a jak jít dětem příkladem,
- preventivní program pro rodiče – Bezpečný pohyb dětí v kyberprostoru,
- hledat způsoby, jak ukojit dětskou zvědavost, např. usměrňování k vědecké činnosti,
- upevnění sebejistoty jedince k lepšímu odolávání nátlaku kolektivu, tím předejít např. situacím, kdy žák konzumuje drogy, aby zapadl do kolektivu,
- podporovat děti v zájmových činnostech a aktivnímu využívání volného času (v současné chvíli problematické vzhledem k pandemii a omezením, které přináší),
- posílit prevenci v oblasti trestní odpovědnosti mládeže a důsledků kriminality (soustředit se na nácvik na konkrétních situacích formou hry),
- v rámci tříd vytvářet s dětmi společný projekt o drogách a kriminalitě (např. zpracování informační brožury školy) a soutěžit mezi jednotlivými třídami o nejlepší zpracování tématu,
- zviditelnit školní poradenské pracoviště – školního psychologa, metodika prevence, výchovného poradce, utvořit pro děti, které potřebují pomoc bezpečné prostředí k řešení jejich situace,
- zviditelnit mládeži organizace, které nabízí pomoc při řešení problémů mládeže,
- zajímat se o osobní vzory, které děti motivují k formování osobnosti a životních postojů, nabízet dětem vhodné vzory,
- posilovat třídní kolektivy a vzájemný respekt a úctu mezi žáky, pedagogy a vedením školy,
- pomoci dětem nezařazeným do kolektivu najít kamarády a jejich místo ve třídě.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá preventivními výchovnými programy, zaměřenými na drogovou prevenci a prevenci kriminality na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti.

Teoretická část popisuje problematiku bezpečnosti státu, mimořádné události a hrozby, které tuto bezpečnost mohou narušit. Dále obsahuje kapitoly o drogách a kriminalitě, jejich dělení a popis situace v oblasti drog a kriminality u nás a v Evropě. Obsahuje také kapitolu o prevenci, která shrnuje drogovou prevenci a prevenci kriminality, které ve školách probíhají v rámci prevence rizikového chování.

Praktická část popisuje město Uherské Hradiště a čtyři úplné základní školy, které se nachází na území města, kriminalitu a drogovou situaci v uherskohradištském okrese. Dále se věnuje způsobům, jakými prevence ve školách probíhá a na jakém základě a jakých preventivních programů je využíváno. Jsou zde zmíněné také organizace, se kterými ZŠ v rámci prevence spolupracují, a jejich činnost.

Výsledkem poslední kapitoly bakalářské práce, která je věnována dotazníkovému šetření, jeho vyhodnocení a rozboru dat z výsledků dotazníkového šetření, je návrh opatření k udržení a případnému zlepšení situace v oblasti drogové prevence a prevence kriminality mládeže na ZŠ v Uherském Hradišti. Navržením opatření byl splněn vytyčený cíl této práce.

Přesto, že je Uherské Hradiště v rámci ČR řazeno k nejbezpečnějším krajům jak v oblasti drogové, tak v oblasti kriminality, je potřeba situaci hlídat a prevenci flexibilně usměrňovat do potřebných oblastí, v závislosti na aktuální situaci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANTUŠÁK, Emil, 2009. *Krizový management: hrozby - krize - příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-488-8.

Bezpečnostní hrozby, 2021. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx>

Bezpečnostní informační služba [online]. 2021. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/bezpecnostni-system/>

Bezpečnostní strategie České republiky 2015, 2015. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. ISBN 978-80-7441-005-5.

Centrum Akropolis Uherské Hradiště [online], 2014. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://www.akropolis-uh.cz/>

Česká protidrogová politika a její koordinace: informační leták [online]. 2021. Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky: Úřad vlády ČR [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1348/769/Informacni_letak_RVKPP.pdf

ČESKO, 2000. *Zákon č. 218/2003 Sb.: Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)*. In: . 79/2003. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

ČESKO, 2000. *Zákon č. 239/2000 Sb.: Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*. In: . 73/2000. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

DIANIŠKA, Gustáv, 2016. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 319 s. ISBN 9788073801984.

Drogy: otázky a odpovědi: [příručka pro rodinné příslušníky a pomáhající profese]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 198 s. Rádcí pro zdraví. ISBN 978-80-7367-223-2.

Drogy-info.cz [online]. 2015. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/>

DRUGS.ie: Informace a podpora pro oblast drog a alkoholu v češtině [online]. 2021. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: https://www.drugs.ie/cz/pochopeni_drog/typy_drog/

Dům dětí a mládeže Šikula Uherské Hradiště: Prevence [online], 2021. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <http://ddmsikula.cz/>

European Crime Prevention Network [online], 2021. EUCPN, 2021 © [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://eucpn.org/about-us>

European Drug Report 2020, Key Issues Summary [online], 2020. Luxembourg: European monitoring centre for Drugs and Drug addiction [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13238/TD0420439ENN.pdf>

Eurostat: Crime and criminal justice, *Comparisons* [online], 2021. [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data/comparisons>

GRIVNA, Tomáš et al, 2014. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.

Historie kouření cigaret a tabáku, 2021. *Kuřáková plíce* [online]. [cit. 2021-3-3]. Dostupné z: <https://www.kurakova-plice.cz/zajimavosti-a-statistiky/fakta-o-koureni/25-historie-koureni-tabaku-a-jine-zajimave-informace>

International Standards on Drug Use Prevention: Second updated edition, 2018. United Nations Office on Drugs and Crime [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/prevention/standards_180412.pdf

KALINA, Kamil et al, 2015. *Klinická adiktologie*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing. 696 stran. Psyché. ISBN 978-80-247-4331-8.

KLEMENTOVÁ, Jana a Markéta SYCHROVÁ, 2017. *Manuál pro školní metodiky prevence*. Ústí nad Orlicí: Pedagogicko-psychologická poradna, 31 s.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2021. [online]. [cit. 2021-03-9]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

Koncepce prevence kriminality na období 2017-2020 [online], 2018 (akt.). Uherské Hradiště [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/koncepce-prevence-kriminality?highlightWords=koncepce+prevence+kriminalit>

Kontaktní centrum Uherské Hradiště, 2021. *Podané ruce* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://podaneruce.cz/centra-sluzby/kontaktni-centrum-v-uherskem-hradisti/>

Krajská pedagogicko-psychologická poradna Zlín [online], 2015. [cit. 2021-4-28]. Dostupné z: <https://www.poradnazl.cz/>

Mapa kriminality [online]. 2021 [cit. 2021-5-12]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/>

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ, 2011. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Třetí vydání, aktualiz. Praha: Portál. ISBN 9788073678258.

Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha. ISBN 978-80-86466-62-0.

Ministerstvo vnitra České republiky, 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. [cit. 2021-3-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.asp>

Ministerstvo vnitra České republiky: *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2019* [online], 2021. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2019.aspx>

MIOVSKÝ, Michal, 2015. *Historie a současné pojetí školské prevence rizikového chování v ČR*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga. ISBN 978-80-7422-392-1.

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027, 2019. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-231-9

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027, 2019. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. 2019 [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

Návykové látky (drogy), 2021. Národní zdravotnický informační portál: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy>

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež TULIP [online], 2009. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://www.klubtulip.cz/>

Park Rochus: kulturně rekreační areál [online], 2015. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://www.parkrochus.cz/>

Peer program [online], 2021. Linkin Sphere [cit. 2021-5-8]. Dostupné z: <https://www.peer-program.cz/nabidka>

Police ČR. *Mapa varen a pěstíren: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. 2021a [cit. 2021-4-5]. Dostupné z: <https://varnyapestirny.policie.cz/>

Police ČR: Prevence [online], 2021b. [cit. 2021-4-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/web-prevence.aspx>

Police ČR. *Statistické údaje kriminality na Uherskohradištsku za rok 2020* [online], 2021c. [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-udaje-kriminality-na-uherskohradistsku-za-rok-2020.aspx>

Police ČR. *Statistické přehledy kriminality za rok 2019* [online], 2021d. [cit. 2021-3-12]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>

Prevence kriminality v České republice [online], 2021. [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

Prevence rizikového chování: Prevence-info.cz [online], 2021. [cit. 2021-4-2]. Dostupné z: <https://www.prevence-info.cz/>

Přírodovědné centrum TRNKA: oddělení Domu dětí a mládeže Uherské Hradiště [online], 2021. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <http://www.trnka.xf.cz/>

Řekni NE drogám, řekni ANO životu: *Pravda o drogách* [online]. 2019 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.drogy.cz/>

Sportovní škola, Uherské Hradiště [online], 2013. [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: <http://www.zsuhsportovni.cz/>

Středisko výchovné péče HELP [online], 2010. [cit. 2021-4-28]. Dostupné z: <https://www.svphelp.cz/>

Substituční léčba [online], 2021. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/>

SVATOŠ, Roman, 2009. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. 118 s. Vysokoškolská učebnice VŠERS. ISBN 978-80-86708-81-2.

SVATOŠ, Roman, 2016. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. 132 s. Studia. ISBN 9788075560094.

TOMÁŠEK, Jan, 2014. *Prevence kriminality: Studijní opory určené pro studenty kombinované formy studia* [online]. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje Praha [cit. 2021-5-12]. ISBN 978 -80-87174-32-6.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN, 2010. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-101-1.

Uherské Hradiště: *oficiální web města* [online], 2021a. Uherské Hradiště [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/>

Uherské Hradiště: *Počty dětí v MŠ, ZŠ* [online], 2021b. [cit. 2021-4-15]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/pocty-deti-v-ms-zs-1>

Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty [online], 2021. [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://vis.bilekarpaty.cz/>

Základní dělení mimořádných událostí, 2021. Město Vlašim [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: http://www.mesto-vlasim.cz/data/usr_001_novy_adresar_vlasim/zakladni_deleni_mim_udalosti.pdf

Základní škola Uherské Hradiště Větrná [online], 2013. [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: <https://zsvychod.uhedu.cz/>

Základní škola UNESCO Uherské Hradiště [online], 2016. [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: <https://www.zsunesco.cz/>

Základní škola Za Alejí Uherské Hradiště [online], 2021. [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: <https://www.zszaaleji.cz/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AIDS	syndrom získané imunitní nedostatečnosti
BESIP	bezpečnost silničního provozu
DDM	Dům dětí a mládeže
EUCPN	European Crime Prevention Network, Evropská síť prevence kriminality
FaPO	fyzické a právnické osoby
HIV	retrovirus způsobující onemocnění AIDS
HPV	Hepatitida typu C
CHKO	chráněná krajinná oblast
LSD	Diethylamid kyseliny lysergové
MDMA	extáze
MěÚ	Městský úřad
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	mimořádná událost
NMS	Národní monitorovací středisko
ORP	obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OSPOD	oddělení sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVCCP	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
THC	tetrahydrocannabinol
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
WHO	World Health Organization, Světová zdravotnická organizace
ZŠ	základní škola

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Statistika kriminality spáchané mládeží ve Zlínském kraji za rok 2019 (zdroj: vlastní, data: Policie ČR, 2021d)	39
Graf 2 – Počet žáků v úplných ZŠ zřizovaných městem Uherské Hradiště ve školním roce 2019/2020 (zdroj: vlastní, data Uherské Hradiště, 2021b)	42
Graf 3 – Věková struktura respondentů (zdroj: vlastní)	56
Graf 4 – Struktura respondentů podle pohlaví (zdroj: vlastní)	56
Graf 5 – Statut respondentů (zdroj: vlastní).....	57
Graf 6 – Struktura respondentů podle navštěvované školy (zdroj: vlastní).....	57
Graf 7 – Osobní zkušenost respondentů s drogami (zdroj: vlastní).....	58
Graf 8 -Věk respondentů při první zkušenosti s drogami (zdroj: vlastní)	59
Graf 9 – Motivace respondentů k vyzkoušení drogy (zdroj: vlastní)	59
Graf 10 – Struktura vnímání drogových zkušeností u spolužáků (zdroj: vlastní)	60
Graf 11 – Osobní zkušenost respondentů s kriminalitou (zdroj: vlastní)	61
Graf 12 – Druh kriminality, se kterou mají respondenti osobní zkušenost (zdroj: vlastní).61	
Graf 13 – Vnímání kriminality ve škole (zdroj: vlastní)	62
Graf 14 – Uvědomění si důsledků protiprávního jednání (zdroj: vlastní)	63
Graf 15 – Druhy prevence, se kterou se respondenti setkávají ve škole (zdroj: vlastní).....	64
Graf 16 – Míra důležitosti formy získávání informací o drogové problematice a problematice kriminality (zdroj: vlastní)	65
Graf 17 – Míra důležitosti faktorů, které ovlivňují respondentovy postoje, názory a tvorbu osobnosti (zdroj: vlastní)	65
Graf 18 – Preferovaný způsob pomoci při problémech s drogami, nebo kriminalitou (zdroj: vlastní)	66
Graf 19 – Povědomí o funkci metodika prevence (zdroj: vlastní).....	67
Graf 20 – Subjektivní hodnocení faktorů ovlivňujících spokojenost žáků ve škole a pocit bezpečí (zdroj: vlastní).....	67
Graf 21 – Subjektivní hodnocení pocitu bezpečí ve škole (zdroj: vlastní).....	68
Graf 22 – Subjektivní hodnocení pocitu bezpečí ve městě Uherské Hradiště (zdroj: vlastní)	69

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Mapa kriminality - Uherské Hradiště (Mapa kriminality, 2021)	38
Obrázek 2 – Mapa odhalených varen a pěstíren ve Zlínském kraji, 2020 (Policie ČR, 2021a)	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Přehled dělení prevence kriminality (Gřivna et al, 2014, tabulka vlastní zpracování).....	32
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Úvodní strana dotazníku (1 strana)

Příloha P II: Dotazník k bakalářské práci (6 stran)

Příloha P III: Mailová zpráva od Městské policie (1 strana)

Příloha P IV: Mailová zpráva od Policie ČR (2 strany)

PŘÍLOHA P I: ÚVODNÍ STRANA K DOTAZNÍKU

Dotazník k bakalářské práci

Dobrý den,

mé jméno je Michaela Snopková a jsem studentkou 3. ročníku Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Zpracovávám bakalářskou práci na téma "*Preventivní výchovné programy zaměřené na drogovou prevenci a prevenci kriminality mládeže na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti*", jejíž součástí je dotazníkové šetření.

Mnou vytvořený dotazník obsahuje celkem 21 otázek a jeho vyplnění zabere přibližně 5 minut. Otázky jsou zaměřeny na charakteristiku respondentů, drogovou problematiku, kriminalitu, drogovou prevenci a prevenci kriminality v rámci školy a subjektivní hodnocení respondenty.

Dotazník je zcela ANONYMNÍ! Shromážděná data budou použita ke zjištění aktuální situace drogové prevence a prevence kriminality na druhém stupni základních škol v Uherském Hradišti a návrhu opatření pro zkvalitnění prevence.

Prosím Vás o pravdivé vyplnění dotazníku. Aktuální pandemická situace neumožňuje prezenční výuku, a online výuka je pochopitelně zredukována na nezbytné minimum, odpověďte prosím tak, jak si situace vybavujete, že probíhali v době prezenční výuky. Děkuji za spolupráci.

[SPUSTIT DOTAZNÍK TEĎ](#)

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Dotazník k bakalářské práci

1 Jaký je váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- 11 let 12 let 13 let 14 let 15 let

Jiná odpověď. Uveďte:

2 Jaké je vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- žena muž Nechci odpovídat.

3 Jaký je váš statut?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- Jsem žákem druhého stupně základní školy. Jsem učitelem na základní škole.

Jiná odpověď. Uveďte:

4 Kterou školu navštěvujete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště. ZŠ Unesco, Uherské Hradiště. ZŠ Sportovní, Uherské Hradiště ZŠ Větrná, Uherské Hradiště

Jiná odpověď. Uveďte:

5 Máte osobní zkušenost s drogami?

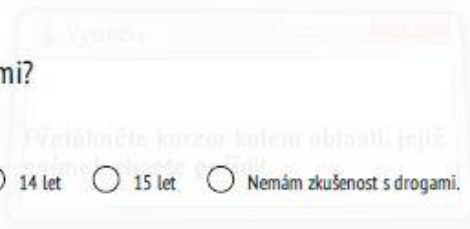
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

☐ Nemám žádnou zkušenost s drogami.	☐ Mám zkušenost s alkoholem.	☐ Mám zkušenost s nikotinem (např. cigarety, tabákové výrobky).	☐ Mám zkušenost s konopnými drogami (např. marihuana, hašiš).
☐ Mám zkušenost s halucinogenními drogami (např. lysohlávkvy, LSD, THC).	☐ Mám zkušenost s opiáty (např. opium, heroin).	☐ Mám zkušenost se stimulačními drogami (např. pervitin, kokain, extáze).	☐ Mám zkušenost s těkavými látkami (např. toluen, aceton, čisticí prostředky).
☐ Mám zkušenost s psychofarmaky (léčiva).			
☐ Jiná odpověď. Uveďte: ____			

6 Kolik let vám bylo při první zkušenosti s drogami?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- méně než 11 let
 12 let
 13 let
 14 let
 15 let
 Nemám zkušenost s drogami.
- Jiná odpověď. Uveďte:

7 Co vás nejpravděpodobněji motivuje vyzkoušet drogu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

- Nuda.
 Zvědavost.
 Kolektiv.
 Móda.
 Stojím o únik z reality.
- Jiná odpověď. Uveďte:

8 Víte o spolužácích (v rámci své školy), kteří mají s drogami problém, jsou jejich pravidelnými uživateli, nebo k nim mají přístup?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

- Ne, nevím o nikom takovém.
 Víم o spolužácích, kteří mají zkušenost s drogami.
 Víم o spolužácích, kteří drogy dokáží sehnat.
 Víم o spolužácích, kteří drogy pravidelně konzumují.
- Jiná odpověď. Uveďte:

9 Máte osobní zkušenost s kriminalitou?

Nápověda k otázce: *Kriminalita = protiprávní jednání, páchaní přestupků nebo trestných činů. Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

- Stal/a jsem se obětí kriminality.
 Byl/a jsem pachatelem.
 Byl/a jsem svědkem kriminality.
 Nemám žádnou osobní zkušenost s kriminalitou.

10 O jaký druh kriminality šlo?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

- Mravnostní kriminalita (např. sexuální kriminalita, prostituce).
 Majetková kriminalita (např. krádeže, vloupání, podvody, poškození cizího majetku).
 Násilná kriminalita (např. agresivita, šikana, násilí).
 Hospodářská kriminalita (ekonomická kriminalita).
- Drogová kriminalita (např. pěstování, držení, přeprodej, konzumace drog).
 Organizovaná kriminalita (např. trestná činnost plánovaná organizovanou skupinou).
 Nemám žádnou osobní zkušenost s kriminalitou.
- Jiná. Uveďte:

11 Všimli jste si, že by docházelo ke kriminalitě na vaší škole?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

☐ Ne, ve škole jsem si ničeho nevšiml/a.	☐ Ano, všiml/a jsem si že ve škole dochází k majetkové kriminalitě (např. drobné krádeže, ničení cizího majetku, sprejerství).	☐ Ano, všiml/a jsem si, že ve škole dochází k násilné kriminalitě (např. šikana, kyberšikana, stalking, násilí).	☐ Ano, všiml/a jsem si, že ve škole dochází k mravnostní kriminalitě (např. obtěžování sexuálního charakteru).
☐ Ano, všiml/a jsem si drogové kriminality (např. držení návykových látek, přeprava drog).	☐ Ano, všiml/a jsem si hospodářské kriminality (např. porušování autorského zákona, padělení měny).		
☐ Jiná odpověď. Uveďte: ____			

12 Uvědomujete si důsledky protiprávního jednání (trestná činnost, přestupky)?

Nápověda k otázce: *Kriminalita = protiprávní jednání, páchaní přestupků nebo trestných činů. Vyberte jednu odpověď.*

☐ Vnímám, co je kriminalita, ale neuvědomuji si, jaké může mít důsledky.	☐ Isem si vědom/a významu kriminality a také důsledků, které má její páchaní a to jak na pachatele, tak na oběť.	☐ Isem si vědom/a, jaké důsledky má páchaní kriminality na pachatele.	☐ Isem si vědom/a důsledků, které má páchaní kriminality na oběť.
☐ Víím, co si mám představit, pod pojmem kriminalita, ale nedokážu rozlišit, co všechno sem zařadit.	☐ Nevím.		
☐ Jiná odpověď. Uveďte: ____			

13 Vyberte, s kterými druhy prevence se na své škole setkáváte.

Nápověda k otázce: *Prevence nemusí probíhat jako samostatná hodina, může být součástí standardní výuky, součástí školních kroužků, nebo např. mimoškolního výletu. Vyberte jednu nebo více odpovědí.*

☐ Peer program (vrstevnický program) - program vedený proškolenými žáky dané školy směřovaný k vrstevníkům.	☐ Besedy a přednášky vedené metodikem prevence, nebo jiným učitelem vaší školy o drogové problematice a problematice kriminality.	☐ Besedy a přednášky o drogové problematice a problematice kriminality vedené lektorem, který není zaměstnancem školy (např. policistou, členem spolku zabývající se drogovou problematikou, ...).	☐ Výuka kvalitního nakládání s volným časem - vedení ke zdravému životnímu stylu, ke sportu, osobnímu rozvoji, duševní hygieně, ...
Vedení ke společenským hodnotám - mravní hodnoty, morální hodnoty, respektování pravidel, úcta k autoritám, ...
☐ Nauka komunikačních dovedností - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, přijmout kritiku, osobní selhání, reagovat na stres, ...
☐ Neuvědomuji si, že by na naší škole probíhala prevence některým z výše uvedených způsobů.	☐ Posilování sociálních kompetencí - chápání sociálních vztahů, přijetí odpovědnosti za své chování, uvědomění si důsledků svého chování, ...	☐ Vytváření podmínek pro budování kolektivu - skupinové práce, projekty, důvěra mezi spolužáky, pohodová atmosféra ve třídě, adaptační pobyty, ...	
☐ jiná odpověď. Uveďte: ____			

14 Jakým způsobem preferujete, aby vám škola předávala informace o drogové problematice a problematice kriminality?

Nápověda k otázce: *Změňte pořadí položek dle svých preferencí. 1 - nejdůležitější, poslední - nejméně důležitá.*

Formou přednášek s odborníky na dané téma.	____
Poskytnutím informačních materiálů (např. letáků, brožur).	____
Ukážka na pozitivních příkladech (např. sportovci, úspěšné osobnosti).	____
Ukážka na špatných příkladech (např. drogově závislý).	____
Formou kolektivních aktivit, kdy máte možnost, nahlédnout hlouběji do problematiky a zkusit se ztotožnit např. s obětí kriminality, nebo drogově závislou osobou.	____

15 Kdo vás v životních postojích, názorech a tvorbě vlastní osobnosti nejvíce ovlivňuje?

Nápověda k otázce: *Seřaďte možnosti podle míry vlivu na vaše chování. 1 - nejvýznamější, poslední - nejméně významný.*

Rodina.	<input type="text"/>
Kamarádi.	<input type="text"/>
Škola.	<input type="text"/>
Sociální sítě (Facebook, Instagram, Youtube, ...).	<input type="text"/>
Móda.	<input type="text"/>
Osobní vzor (např. literární, filmový, ...)	<input type="text"/>

16 Pokud se dostanete do situace, kdy máte problém s drogami, nebo s kriminalitou (ať už jste obětí, nebo pachatelem), potřebujete se svěřit, poradit, nebo pomoci s řešením, na koho se obrátíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- Na své rodiče.
 Na své nejbližší kamarády.
 Na metodika prevence ve své škole.
 Na výchovného poradce ve své škole.
- Na školního psychologa.
 Najdu si pomoc na internetu (online poradna, nebo kontakt na specializované zařízení).
 Zavolám na tísňovou linku (Linka důvěry, Linka bezpečí, ...).
 Zvládnou to sám/a!
- Jiná...

17 Víte, kdo zastává na vaší škole funkci "metodika prevence"?

Nápověda k otázce: *Školní metodik prevence zajišťuje (ve spolupráci s vedením školy a školním výchovným poradcem) prevenci sociálněpatologických jevů u žáků. Vyberte jednu odpověď.*

- Ano, vím.
 Ne, netuším.

18 Ohodnoťte uvedené faktory:

Nápověda k otázce: *Ohodnoťte na stupnici od jedné do tří, kdy 3 = nejvyšší hodnocení (jsem moc spokojen/á, 1 = slabé hodnocení (jsou zde problémy nejsem spokojen/á)).*

1 2 3

Prostředí (např. úprava tříd a chodeb, čistota, útulnost,...).	☐	☐	☐
Přístup učitelů (např. spravedlivost, rovný přístup, vzájemná úcta a respekt).	☐	☐	☐
Přístup vedení školy (např. zájem o názor žáků, žákovský parlament, schránka na připomínky).	☐	☐	☐
Třídní kolektiv (např. týmovost, vztahy ve třídě, šikana, problémoví spolužáci).	☐	☐	☐
Mimoškolní aktivity pořádané školou (např. sportovní akce, kulturní akce, výlety, kurzy).	☐	☐	☐

19 Cítíte se ve své škole bezpečně (z hlediska ohrožení kriminalitou a drogami)?

Nápověda k otázce: *Ohodnoťte, jak moc bezpečně se ve své škole cítíte. Nejbezpečnější = 5 hvězdiček, Necítím se vůbec bezpečně = 1 hvězdička.*

☆☆☆☆☆ / 5

20 Uvedte, jak bezpečné je podle vašeho názoru město Uherské Hradiště (z pohledu kriminality a drogové problematiky).

Nápověda k otázce: *Ohodnoťte na stupnici z pohledu kriminality a drogové problematiky. Nejbezpečnější = 5 hvězdiček, nejméně bezpečný = 1 hvězdička.*

☆☆☆☆☆ / 5

21 Pokud máte k problematice drogové prevence a prevence kriminality nějaké připomínky, nebo náměty, jak zlepšit situaci na své škole, uveďte je prosím zde:

Děkuji za vyplnění dotazníku!

Nezapomeňte odeslat! :-)

PŘÍLOHA III: MAILOVÁ ZPRÁVA OD MĚSTSKÉ POLICIE

Dotaz-Prevence

Ježo Jaroslav <Jaroslav.Jezo@mesto-uh.cz>

St 05.05.2021 8:06

Komu: Michaela Snopková <m_snopkova@utb.cz>

 Počet příloh: 1 (4 MB)

MP_prezentace_aktual.ppt

Dobrý den slečno Snopková, reaguji na Váš dotaz z minulého týdne, který jste adresovala veliteli MP. Co se týče problematiky konzumace drog a s tím spojené protidrogové prevence, touto se zabývá Policie České republiky. Dokonce ani Ministerstvo vnitra neposkytuje obcím státní účelovou dotaci na projekty týkající se protidrogové prevence v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni. MPUH tedy nerealizuje žádné programy (projekty) týkající se protidrogové prevence. Nicméně, tato problematika je v užším měřítku součástí besed se žáky ZŠ. Na úrovni základních škol je tematika besed rozdělena dle stupňů, kdy se žáky prvního stupně probíhají besedy víceméně na téma BESIP a se žáky druhého stupně kromě tématu BESIP je probírána i tematika základů prevence před různými negativními jevy jako jsou např. nebezpečí spojená s konzumací drog a jiných návykových látek, projevy šikany a v neposlední řadě i nebezpečí spojená s používáním sociálních sítí. Tematika besed se žáky druhého stupně základních škol je současně v poněkud širším měřítku obsažena i v besedách se studenty středních škol.

Brožurky s obsahem činnosti MPUH jsme zatím nerealizovali, ale v příloze Vám přikládám stručnou prezentaci o činnosti MPUH, kterou využívám při besedách se žáky a studenty. V případě jakýchkoli dotazů se obraťte klidně už přímo na mne, rád Vám pomůžu.

S pozdravem a přáním hezkého dne

Ing. Jaroslav Ježo, manažer prevence kriminality
tel. 572525502

This email was scanned by Bitdefender

PŘÍLOHA IV: MAILOVÁ ZPRÁVA OD POLICIE ČR

RE: Preventivně výchovné programy na ZŠ - dotaz k bakalářské práci

krpz.tisk.uh@pcr.cz <krpz.tisk.uh@pcr.cz>

Po 03.05.2021 14:47

Komu: Michaela Snopková <m_snopkova@utb.cz>

Zdravím Vás, slečno Snopková,

ve Zlínském kraji, co se týče preventivních programů, je jednotná koncepce. Provádíme preventivní programy na prvním (2tř,5tř) i na druhém stupni (8tř,9tř).

POLICISTA JE NÁŠ KAMARÁD

Cílová skupina:	žáci 2. tříd základních škol
Velikost skupiny:	maximálně 30 dětí ve skupině nebo v jedné třídě
Typ prevence:	preventivní doporučení jak se nestát obětí protiprávního jednání
Forma:	přednáška nebo beseda
Obsah:	<ul style="list-style-type: none">- Představení příslušníka Policie ČR.- Rozdíl mezi pořádkovým, dopravním policistou a kriminalistou, ukázky výstroje.- Pravidla bezpečného chování, např. chování v silničním provozu, setkání s cizí osobou aj., preventivní doporučení.- Linky tísňového volání, jak na ně správně zavolat.
Rozsah akce:	jedna vyučovací hodina
Místo konání:	v prostorách školy
Cena:	zdarma
Ostatní:	přítomnost pedagoga ANO

BEZPEČNÉ CHOVÁNÍ

Cílová skupina:	žáci 5. tříd základních škol
Velikost skupiny:	maximálně 30 dětí ve skupině nebo v jedné třídě
Typ prevence:	preventivní doporučení jak se nestát obětí protiprávního jednání, zejména v oblasti používání komunikačních prostředků
Forma:	přednáška nebo beseda
Obsah:	<ul style="list-style-type: none">- (NE)bezpečný internet, nebezpečí spojená s používáním komunikačních prostředků (internet, mobilní telefon ...).- Tísňová linka Policie ČR158, jak na ni volat.
Rozsah akce:	jedna vyučovací hodina
Pomůcky ze strany ZŠ:	technika pro přehrání prezentace
Místo jednání:	v prostorách školy
Cena:	zdarma
Ostatní:	přítomnost pedagoga ANO

I přesto, že je určen pro páté třídy, lze po domluvě se školou udělat besedu i v jiných ročnících.

Pro osmé a deváté třídy, případně pro první ročníky středních škol (po domluvě i domovy mládeže) nabízíme program:

TRESTNÁ ČINNOST MLÁDEŽE A PÁCHANÁ NA MLÁDEŽI

Cílová skupina:	Žáci 8. tříd základních škol
Velikost skupiny:	maximálně 30 dětí v jedné třídě
Typ prevence:	preventivní doporučení jak se nestát obětí protiprávního jednání
Forma:	přednáška nebo beseda
Obsah:	<ul style="list-style-type: none">- Trestní odpovědnost.- Rozdíl mezi přestupkem a trestným činem včetně sankcí.- Nejčastější druhy protiprávního jednání mladých lidí.- Nejčastější druhy protiprávního jednání dospělých páchaných na dětech.- Alkohol, cigarety, drogy – legislativní úprava.- Tísňová linka Policie ČR158, jak na ni správně zavolat.
Rozsah akce:	jedna vyučovací hodina
Pomůcky ze strany ZŠ:	technika pro přehrání prezentace
Místo jednání:	v prostorách školy
Cena:	zdarma
Ostatní:	přítomnost pedagoga dle domluvy

Podle zájmu a možnosti provádíme na druhém stupni i návazný program "To je zákon, kámo!" projektu REVOLUTION TRAIN (Protidrogový vlak).

Školy o preventivní projekty mají zájem. Bohužel v uplynulém roce 2020 kvůli nastalé situaci nebyla možnost. Jen pro představu, v roce 2019 v okrese Uherské Hradiště proběhlo celkově 140 besed na základních (včetně zvláštních či speciálních) a středních školách. V roce 2018 jich bylo 151.

Kdyby cokoliv, tak se ozvěte, případně se zastavte u mne v práci!

S přáním hezkého dne zdraví M. Šabatová

por. Bc. Milena Šabatová

komisař

+420 974 678 208

+420 724 189 041

milena.sabatova@pcr.cz

www.policie.cz

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE ZLÍNSKÉHO KRAJE

Kancelář ředitele KŘ

Oddělení tisku a prevence

J.A.Bati 5637

760 01 Zlín

Pomáhat a chránit